

LA ȘCOALA LITERATURII SOVIETICE

OMENIA

Ultima carte sovietică importantă, a cărei traducere am silitzato, a fost „Cikalov”, a lui Boubrov.

Chiar acei care nu s-au avariți și nu se ocupă de problemele zborului, știu că Cikalov a fost un mare aviator, un erou al Uniunii Sovietice, care a cumulat genul pilotajului cu bogate cunoștințe științifice de aviație, deschizând noi și răminând pentru totdeauna unul din marii precursori ai aviației sovietice.

Ei bine, viața acestuia om face subiectul cărții care-i poartă numele. Nu e vorba de un roman documentar sau de o viață romanțată, ci de ceva mult mai simplu și mai direct: de povestirea riguroasă exactă a vieții lui Cikalov, fără preocupări de compoziție și contribuții ale imaginației.

Autorul a știut să rămână cu discreție în umbră, pentru că figura marelui erou să apară fără retușuri artificiale.

Am cunoscut astfel viața unui om sovietic, din anul copilăriei, până la maturitate, încadrată în cercul familiei propriuzise, ca și în sfera largă a marilor familii sovietice.

Firește că literatura sovietică prezintă multe figuri de oameni sovietici, care au intrat ca tipuri reprezentative în conștiința cititorilor noștri, dar în zugrăvirea lor a intervenit actual creației, cu operațiile lui multiple și complexe, de sinteză și individualizare, care, deși redau viața în mod veridic, poartă, prin însăși definiția artei, o transfigurare a realității.

„Cikalov”, am făcut cunoștință cu viața unui om sovietic, așa cum a fost ea.

Și această viață e povestită de un om care cunoaște bine întregul cadru al vieții sovietice, ceea ce ne înlesnește înțelegerea deplină a formării omului despre care este vorba. Este în asta o cunoaștere și o experiență vastă și firească, pe care nu o poate avea un călător în trecere prin Uniune, și care ar pretinde că este — cum s-ar zice — documentat.

Chiar dacă așa fi stat o lună în Uniune și așa fi intrat oriunde și îndesat și adinc în viața unui om, oriunde de simplă țară fi fost, nu l-aș fi cunoscut atât de bine ca pe acest Cikalov, pe care nu l-am văzut niciodată.

În literatura sovietică, se întâmplă deseori un dublu fenomen. Nu numai acela, că mulți cititori, — îndeosebi din țineret — își iau ca model de viață eroii din cărți; dar și acel al eroiului din carte, care nu-l alvează decât un om real — în carne și oase — pe care-l întâlnim pe stradă.

Alexei Mereșev este unul dintre aceștia — poate cel mai cunoscut.

Intr-o asemenea literatură, firește că posibilitatea de a cunoaște omul sovietic este mult mai vastă decât a ceea ce oferă de simpla povestire a unei vieți.

Faptul că bunicul lui Cikalov era un fărâș scârțâc dintr-un câștig azer, că tatăl lui a fost hamal de șleapuri și cazangiu, și că Cikalov a început prin a fi și el cazangiu, apoi focșist pe un dragor, și lădăș pentru a ajunge, în cadrul vieții sovietice, erou-aviator al Uniunii și om de știință, nu înseamnă în țara socialismului ceva excepțional.

Dar aceste împrejurări au dat prilejul să se dezvolte deplin caracterul lui Cikalov care, după zborul în America peste Polul Nord, devenind un erou al lumii, își păstrează toată simplitatea, revine deseori în satul lui natal, unde-i place să stea de vorbă cu oamenii și cu copiii, să meargă la pescuit ori la vână cu bătrînii plănați din sat, și să tălăfășurească plină în zorii zilei lângă un foc de crengi, în lunca Volgăi.

Ceea ce apare astfel mai interesant pentru cunoașterea omului sovietic, este nu numai eroismul lui, ci

și latura lui omenescă din viața de toate zilele, — omenia lui.

Asta mi se pare mie o trăsătură caracteristică a omului sovietic: omenia. Acea omenie simplă, pe care, printre altele cruzimi săvârșite de zbirii țarismului, omul muncitor și țărânul rus au păstrat-o neatinșată și care, acum, în libertate, se manifestă în cele mai frumoase și mărețe gesturi.

Această trăsătură, — cea mai înaltă la care poate aspira omul, — și spre care nu poate izbui să ducă de zor ori, nici cea mai superioară cultură, — am întâlnit-o și în viața, în sărăcia mea experiență.

Fratele meu mai mare trăia la Iași. În apartamentul pe care-l locuia cu familia, i se atribuit, într-o bună zi, o cameră, unui maior sovietic.

Nu după mult timp, raporturile erau de așa natură încât sovieticul îi spunea fratelui meu „papașă” cu tandreș și o condescendență care se vedea alădă la țară, la cei țineri față de oamenii mai venerabili ai satului.

Fratele meu s-a îmbolnăvit grav și a frebut să vie la București să se opereze.

Intr-o seară, uitându-mă pe ochii bădint în ușă, uitându-mă pe ochii de geam, văd un ofițer sovietic care cerceta atent o carte de vizită pe care o tot apăsă de ochi ca să descifreze mai bine.

Era maiorul de la Iași, care, îngrijorat și nerăbdător să știe cum a reușit operația „papașă”, găsea prilejul să se repedă până la București să-l vadă.

Cartea de vizită era un cartonaș pe care fratele meu, înainte de-a pleca la București, îi scrisese adresa de aici.

Așa am cunoscut și eu omul sovietic.

Și m-am simțit și mă simt foarte apropiat de el, cu toate că a plecat de mult în țara lui, poate chiar în satul lui natal, care, cum mi-a spus, e la o depărtare de 7500 kilometri de Moscova, de care decel mai despart acum mai mult de zece mii de kilometri.

V. I. LENIN ascultind pe marele scriitor sovietic MAXIM GORKI, care-i citește din poemele sale

O SCURTĂ BIOGRAFIE

Nu știu multe date din biografia ghidului nostru prin galeriile Treitakov. Nu i-am notat, de emoție, nici măcar numele în carnetul meu de încredere. Totuși, pentru unui oameni țai-ai drumca zadarnic zeci de pagini cu lux de amănunte, ca să-i uici a doua zi, din lipsă de apropiere a sufletelor. Pentru alții e deajuns o privire, o frîntură de timp, câteva vorbe schimbate, pentru ca inima să-și rămână bogată ca la atingerea dulcelui soare de toamnă.

Pe însoțitoarea noastră la galeriile bătrînului cu un picior în groapă, deznădejdea unei lumi care voia totuși să speră, toate acestea erau supuse analizei colorate și neobștoare a ghidului. Cu virtul baghetei localiza tipurile și virstele, deducea rangurile, profesiile și preocupările fiecăruia din sutele de personaje ale compoziției lui Repin. Mai mult încă, după deschiderea gurii, ea indica cu precizie pe ce registru căntau, în corul haotic, oamenii: bașii erau cei cu pteptul umflat, plini de greutate și înțelegerea glasului lor; sopranele pităgăiate aveau grimasa care nu odată ridică sprincenele într-un accent curcomplex... Despărții prin cinuri, prin port, prin voci, oamenii se țeau în praful drumului fără ieșire al lumii vechi...

biourilor a căror lume ne-o aducea mai aproape, ne-o făcea mai prietooasă, ne-o dezvăluia în toate ungherele pe care timpul scurt nu ne îngheădea să le cercetăm treptat...

Prin anii 1880, cind Repin a zugrăvit vestita lui „Procesuina”, nu știu dacă se născuse încă mama ghidului nostru. Femeea aceasta tină, mărcăntă de stat și mîdioasă în mișcări, ne-a lăsat câteva clipe de reculegere în fața înaltei frumuseți a tabloului, pentru ca să ne apropie apoi ca printro lupă aproape fiecare figură din procesuina; mulțimea înaintind sub praștii bisericicii, trîndu-se ca un șarpe uriaș în praful drumului, sub soarele torid la ora amiezii în care oamenii își pierd umbrelile; revărsarea moșierilor plini de sine, loirea creșterilor sărăcicioși, mersul leapăn al țirgoșilor și avuții, pasul greoi al țărănilor abrutizați, indiferența oamenilor în puterea virstei, amărăciunea infirmilor, tristetea bătrînului cu un picior în groapă, deznădejdea unei lumi care voia totuși să speră, toate acestea erau supuse analizei colorate și neobștoare a ghidului. Cu virtul baghetei localiza tipurile și virstele, deducea rangurile, profesiile și preocupările fiecăruia din sutele de personaje ale compoziției lui Repin. Mai mult încă, după deschiderea gurii, ea indica cu precizie pe ce registru căntau, în corul haotic, oamenii: bașii erau cei cu pteptul umflat, plini de greutate și înțelegerea glasului lor; sopranele pităgăiate aveau grimasa care nu odată ridică sprincenele într-un accent curcomplex... Despărții prin cinuri, prin port, prin voci, oamenii se țeau în praful drumului fără ieșire al lumii vechi...

lor în masă, am întâlnit-o și în fața pinzei lui V. Serov, Lenin proclamă puterea Sovietelor”. Profilul energic dar emoționant al bătrînului bolșevic în șubă, concentrarea țărăilor ostași roșii, dornici să se piardă nici un cuvînt al marelui Lenin, uimirea cu care femeia în broboadă albă ascultă cuvintele primei zile a unei noi creațiuni, forța partidului („Vă amintiți de vestitul desen al lui Kibrik: „Da, există un... asemenea sardă” — care sudează mulțimea într-un tot spre deosebire de revărsarea haotică a procesuini), nădejdea lucidă a unei clase, a unui popor, toate acestea mi-au rămas înscrute sub pleoape, încit, închinind ochii, văd nu odată tabloul lui Serov, cu tonurile și semiturile de culoare, cu conturul luminei acelor zile de răscrucă a omenirii.

I-am mărturisit ghidului la sfîrșitul drumului prin galeria Treitakov, recunoștința mea. Femea mărcăntă și ageră, doctor în istoria artelor, mi-a răspuns simplu: „Bunicii mei au mers și ei în procesuina. Tatăl meu a fost ostaș roșu. Eu mi-am declinat genealogia. Repin și Serov le-au tradus sentimentele. Alina tot!”

Alina tot... Mai mult decât un curriculum vitae, sau o lungă prezentare. E scurta biografie a unei femei sovietice.

Veronica Porumbacu

Demostene Botez

N-AS PUTEA UITA NICIODATĂ

Cu cincisprezece ani în urmă o cărtușie veche, cu copertile zdrențuite, de pe care se vedea o imagine de tot și abia îi se mai descifra un nume ciudat și sugestiv, V. V. Maiakovski, stătea în fața mea pe masa de lucru învilită cu postav verde a unui profesor dintr-un oraș de provincie. Eram elev prin clasa a cincea liceală, era toamnă că și acum și poate că de aceea îmi pare încă a fi o faptă foarte de mult.

Împreună cu un prieten — fiul profesorului de care-mi aduseser aminte — ascultam într-o traducere ad-hoc frînturi din versurile lui Maiakovski. Eram dornic să ascult și să meditez în acele timpuri când — mai mult în virtutea unui instinct — începeam să cultiv ceasurile de solitudine în care, după vorba lui Esenin, „Sufletul se arată prin cuvinte”.

Poezia cu care mă familiarizaseram era absurdă, maladiuă; era poezia unui trist mimetism de care atunci nu-mi puteam da seama, poezie către care mă îndreptam scribii

de banalitate, tocică a unui Vasile Militaru sau Mircea Dem. Rădulescu, oferiți de toate manualele, vitrinele și festivitățile literare ale zilei. Despre Maiakovski abia auzeam. Era un nume cu rezonanță aproape magică pentru mine și versurile-l incendiară au sălășluit în inima mea, întipărindu-mi pentru totdeauna în minte imaginea aceluia vechi cărtușii care cînta știe prin ce împrejurări ajunseser acolo, printre noi. Era mesajul unei lumi noi de care slăpînărea timpurilor acelea călăuză să ne izoleze, întru-mulde în lipsă de scrupule multe dintre perioadele sumbre ale istoriei.

Cred că elevul din clasa a cincea de liceu care eram. Înțelesese prea puțin lucruri în ceasurile acele de tainică și stranie înțelire cu Maiakovski. Rătăcisem prin universul unei poezii extraordinare care mă umimese și mă zguduisse puternic și îmi amintesc cît de mult așa fi vrut atunci să am volumușul vechi și rupt în care literele păreau incandescente.

În a cinsprezece toamnă care a venit, un zimbet mi se infiripă pe buze cînd priveam în rafturile bibliotecii mele opera completă a lui Vladimir Maiakovski. Istoria țării noastre a cunoscut lumina marelui Octombrie și în razele ei am pornit cu toții spre fireasca împlinire către care au aspirat generațiile stinse întru strădanie și speranță.

Astăzi înțeleg multe din sensurile care mi se părsuseră odinioară incoscibile; am îndrăgît mai mult și mai nobilă căreia poezii zilelor noastre îi închină talentele, iar în sufletul meu au pătruns marile vremuri contemporane.

Și cartea sovietică mi-a devenit un prieten apropiat. Dar ori de cite ori deschid paginile unei cărți sovietice, mai cu seamă toamna, îmi amintesc de lăcomia cu care priveam de mult o cărtușie ciudată, plină de taină și de cîntec nemai-ăuzit.

Era poate însăși „femeia fosforescentă” a unui viitor din fericele așii propriat pe care venise să-l anticipeze o clipă în inima mea.

A. E. Bakonsky

„N-AS PUTEA UITA NICIODATĂ”

Universalitatea literaturii clasice ruse și a literaturii sovietice

(Urmare din pag. 1-a)

vremea Rusiei țariste, și cu mult înainte de a fi existat în patria lor o mișcare muncitorească a proletariatului, totuși era înfățișată de către marile edituri din patrie, în colecții științifice îngrijite, cu mănăstoare și riguroase confruntări de texte și de manuscrise, parcurg drumul invers. Sînt redade literaturii universale și conștiinței universale în structura lor definitivă, pentru a-și desvîrși misiunea și acolo, în vasta lume.

În paralel cu ele, alte cărți și alte orizonturi deschid conștiinței umane, operele scriitorilor sovietici, ale eroilor pozitivi și ale muncii constructive. Cărțile vieții abstruștoare. A optimismului dinamic și generator de energie.

Aminteam cîndva, ca o dovadă a acestei universalități de care se bucură — și pe drept cuvînt — literatura sovietică, un episod povestit de savantul academician, doctorul M. Ciucă. După o conferință despre marile scriitori M. Solohov, autorul epicii roman „Pe Donul liniștit”, conștient pe care o rostise acum cîțiva ani, pozițiile vreme de un secol, pînă ce a fost inocuită de forța materială a maselor populare, pînă ce vorba a devenit literatură. Generația dintre anii 40 și 50 a cunoscut o concepție a lumii formînd un singur bloc, un fel de echilibru de nezdrușcinat al conștiinței. Fundamentele sale întine nu erau minate de analiză și oamenii oinsii ai acelor timpuri n-au cunoscut acest conflict interior profund, care rezultă dintr-un sentiment de responsabilitate personală în ordinea socială. Mai tîrziu însă, generația lui Korolenko a înfățișat, mai exact, a restaurat „un nou curent, a cărei notă dominantă era tocmai spiritul de responsabilitate socială, spirit înfînt de dureros, dar creator...”

Maxim Gorki, uenic al lui Korolenko în începuturile sale, s-a format și a crescut scriitoricește în sentimentul acestui spirit de responsabilitate socială, care treptat de la realismul critic avea să-l ducă inevitabil la înțelegerea realismului socialist, ca singura concluzie logică.

Și e semnificativ pentru a sublinia universalitatea literaturii clasice ruse de ieri și a literaturii sovietice de astăzi, e semnificativ faptul că prima operă de creație literară care deschide calea largă a realismului socialist de acum, romanul MAMA, a apărut mai tîrziu în traducere engleză, în revista „Appellon magazin”, apoi în volumul „The New York și la Londra, și abia ulterior, la sfîrșitul anului 1907 și la începutul anului 1908, în publicația periodică „Znamia” din Rusia, bine înțeles într-o versiune amputată și desfigurată de cenzură. Textul integral al romanului s-a tipărit în Rusia pentru prima oară, tocmai în anul 1917.

Ca și opera lui Tolstoi și a altor alți mari scriitori ruși, și-a bucurat de lumina tiparului în forma neocropită de cenzură dintr-ună pe hotele, pentru a trece mai apoi hotele patriei clandestin, prin contra-

bandă.

dar de trecut tot treceau și tot își îndeplineau misiunea.

Astăzi aceste opere vîntrețite de regimul obscurantismului țarist, reeditate în forma lor inițială de către marile edituri din patrie, în colecții științifice îngrijite, cu mănăstoare și riguroase confruntări de texte și de manuscrise, parcurg drumul invers. Sînt redade literaturii universale și conștiinței universale în structura lor definitivă, pentru a-și desvîrși misiunea și acolo, în vasta lume.

În paralel cu ele, alte cărți și alte orizonturi deschid conștiinței umane, operele scriitorilor sovietici, ale eroilor pozitivi și ale muncii constructive. Cărțile vieții abstruștoare. A optimismului dinamic și generator de energie.

Aminteam cîndva, ca o dovadă a acestei universalități de care se bucură — și pe drept cuvînt — literatura sovietică, un episod povestit de savantul academician, doctorul M. Ciucă. După o conferință despre marile scriitori M. Solohov, autorul epicii roman „Pe Donul liniștit”, conștient pe care o rostise acum cîțiva ani, pozițiile vreme de un secol, pînă ce a fost inocuită de forța materială a maselor populare, pînă ce vorba a devenit literatură. Generația dintre anii 40 și 50 a cunoscut o concepție a lumii formînd un singur bloc, un fel de echilibru de nezdrușcinat al conștiinței. Fundamentele sale întine nu erau minate de analiză și oamenii oinsii ai acelor timpuri n-au cunoscut acest conflict interior profund, care rezultă dintr-un sentiment de responsabilitate personală în ordinea socială. Mai tîrziu însă, generația lui Korolenko a înfățișat, mai exact, a restaurat „un nou curent, a cărei notă dominantă era tocmai spiritul de responsabilitate socială, spirit înfînt de dureros, dar creator...”

Maxim Gorki, uenic al lui Korolenko în începuturile sale, s-a format și a crescut scriitoricește în sentimentul acestui spirit de responsabilitate socială, care treptat de la realismul critic avea să-l ducă inevitabil la înțelegerea realismului socialist, ca singura concluzie logică.

Și e semnificativ pentru a sublinia universalitatea literaturii clasice ruse de ieri și a literaturii sovietice de astăzi, e semnificativ faptul că prima operă de creație literară care deschide calea largă a realismului socialist de acum, romanul MAMA, a apărut mai tîrziu în traducere engleză, în revista „Appellon magazin”, apoi în volumul „The New York și la Londra, și abia ulterior, la sfîrșitul anului 1907 și la începutul anului 1908, în publicația periodică „Znamia” din Rusia, bine înțeles într-o versiune amputată și desfigurată de cenzură. Textul integral al romanului s-a tipărit în Rusia pentru prima oară, tocmai în anul 1917.

Ca și opera lui Tolstoi și a altor alți mari scriitori ruși, și-a bucurat de lumina tiparului în forma neocropită de cenzură dintr-ună pe hotele, pentru a trece mai apoi hotele patriei clandestin, prin contra-

Gezar Petrescu

Noi traduceri din clasicii ruși

An de an, Luna prieteniei romîno-sovietice prilejuiește mult bogate și felurite manifestări culturale.

Fără îndoială printre acestea din urmă, un loc de seamă îl ocupă și activitatea rodnică depusă de colectivul editurii „Cartea Rusă”, care s-a străduit să împlinească sîrbătorile marelui eveniment al acestor zile. Mai bine de 30 de titluri — romane, esuri, nuvele și versuri — împodobesc acum rafturile vitrinelor și librăriilor. Tîlmăcite în romînește și puse astăzi în îndemina publicului nostru cititor, aceste opere aduc mesajul literaturii marelui popor prieten de la Răsărit.

Mai bine de o treime dintre ele sînt traduceri din clasicii ruși, iar faptul că volumele se epuizează cu repeziciune, denotă interesul și bucuria cu care iubitorii de literatură salută apariția lor.

Astfel, din scrierile marelui Lev Nikolaevici Tolstoi au apărut într-o traducere revăzută și îmbunătățită „Moartea lui Ivan Ilci”, celebra teatralogie „Război și pace”, uriașă frescă a Rusiei de la începutul secolului al XIX-lea, în anii ce au premers și urmat războiului din 1812 și cel de al doilea volum din colecția de „Opere” cuprinzînd printre altele: „Povestiri din Sevastopol”, „Amintiri din Cauzarele patriei clandestin, prin contra-

al treilea volum din „Opere”, cuprinzînd povestiri scrise în anul 1885, unele dintre ele pentru prima oară traduse în limba noastră. Scriitorul George Lesnea, care a cîștigat o bine meritată prețuire pentru traducerile sale de o mare plasticitate din Puskin și Esenin, a dat o rețevabilă tălmăcire poemelor lui Lermontov, dintre care amintim „Demoul”, „Mîrți”, „Cîntec despre negustorul Kalashnikov”, „Botezul Orșia”, ș.a. Volumul a apărut într-o ediție de mare tînjă în „Biblioteca pentru toți”. Tot recent a văzut lumina tiparului și un nou volum de „Opere” de Ivan Turgheniev.

Se cuvine să mai amintim aici și de reeditarea romanului „Obolomov”, de Goncarov — istoria existenței unui om de prisos, exemplar din seria deschisă de Oneghin și Peclorin, continuată de Rudin și eroii chehoviani.

În sfîrșit, vrednică de interes este și suita de evocări pe care a lăsat-o marele pictor rus Ilya Repin, sub titlul „Amintiri dragi” din care istoria literaturii și cea plastică dobîndesc date prețioase privind o serie de personalități creatoare cu care marele maestru al șevalutului a stat în contact: Lev Tolstoi, Serov, Ceikovski și alții.

Toate aceste tălmăciri sînt contribuții de preț la sîrbătorirea marelui eveniment care este Luna prieteniei romîno-sovietice.

A. P. Cehov este prezent cu cel de

EROUL LITERATURII SOVIETICE

Literatura a zugrăvit secole și milenii de-a rîndul chipuri admirabile de eroi. Îndepărtatele legende indiene au slăvit isprăvile prințului Rama; Homer și tragedienii greci au trecut la nemurire pe Hector, fiul regelui Troiei, pe regele Agamemnon și pe Achile conducătorul vitejilor achi sau pe titanul Prometheus; corbitorii din rege și în zălăz; Eneas a devenit zălăz prin Virgiliu; înărul nobil Rodriguez a zălăz prin tragedia celebră a lui Corneille; la Racine, la Shakespeare și Hugo, strălucitoare figuri de la curțile domnitoare ale Europei contemporane sau antică au populat opere literare de o frumusețe care înfruntă nealterată trecerea timpului. Tăria lor stă în inepuizabila măiestrie cu care sînt înfățișate marile sentimente și pasiuni ale oamenilor.

Dar omul simplu din popor, muncitorul din uzină, țărănul de pe ogor, acest nou erou săvîrșitor al istoriei, deschizătorului unui drum nou al omenirii — a fost adus pe primul plan al literaturii de luptă proletarietului revoluționar pentru altă viață, pentru noi idealuri.

Au început astfel să apară din ce în ce mai frecvent chipuri ale clasei muncitoare revoluționare, reprezentînd un nou umanism. Pentru prima oară eroii epopeilor și tragediilor au fost muncitori și țărani, cu înălțărită aspre și voință neclintită, cu palmele bălăstărite de muncă, răscoliiți de idealul revoluției și ridicăți pentru înălțăuirea unei vieți libere, lipsită de exploatare.

În momentul istoric cînd s-a petrecut minunea transformării milioanei de oameni în eroi, a fost acela al pregătirii și desvîrșirii Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Încă de la începutul veacului, Gorki dăduse expresie concretă acestui fel nou de a privi viața, necunoscut literaturii de pînă atunci. Mecanicul Nil (din piesa „Micii burghezi”) și muncitorul Pavel Vlasov (din romanul „Mama”) aduceau o altă înțelegere a vieții: viața închinată muncii concepute ca o creație, ca o onoare, și lupta pentru ca munca să se poată desfășura liberă, ca să dezvolte cele mai înalte însuși ale umanității. „Dacă ai critică și așa scrie o carte despre Maxim Gorki — spune Gorki despre sine însuși în 1928 — așa arăta într-ună că forța care a făcut din el ceea ce este — constă în faptul că el, cînd dîntii în literatură rusă și poate în viață, a înțeles uriașă însemnătatea a muncii, care constituie tot ce e mai de preț, mai măreț și mai subtil în această lume”.

Dragostea pentru muncă, pentru libertatea de a crea prin munca dusă eroic bunuri materiale și spirituale, acestea caracterizează pe cei mai buni eroi ai literaturii sovietice. Pavel Vlasov dorea din tot sufletul și lupta pentru o orînduire nouă, tocmai pentru că într-o astfel de orînduire, munca urma să fie liberă, căci numai posibilitatea de a munci liber aduce omului fericea. Nu faptul că nu va mai vedea, că e condamnat la nemiscare, — nu acesta îl îngrozesc pe Pavel Korogahin, eroul nemuritorilor cărți a lui Nikolai Ostrovski; ci că, din cauza orbirii și paraliziei el nu va mai putea munci. El biruie groaza și-și recapătă încrederea în viață, nu cîștigînd vederea, și nici pîndu-se muncii; reînălțarea lui morală provine din faptul că, deși orb și paralizat, el și-a recobștit capacitatea de a munci, a redobîndit posibilitatea de a fi prezent prin muncă în mijlocul tovarășilor săi.

Năvala fasciștilor pe pămîntul sovietic, în cel de al doilea război mondial, a întrerupt pentru un timp munca pașnică și creatoare a oamenilor sovietici, a distrus atîtea comori create de dinșii prin muncă. Ura lor împotriva crotropitorilor hitleristi, lupta lor pentru eliberarea pămîntului rusesc s-au contopit cu lupta pentru dobîndirea libertății de a desvîrși roadele muncii socialiste în țara lor — prima țară unde munca, ridicată la înălțimea celei mai de preț însuși a omului, se desfășoară în mod liber. Acest este sentimentul care-i însuflește pe eroii operelor literare sovietice închinată Marelui Război pentru Apărarea Patriei.

Eroul literaturii sovietice este un creator, un transformator al naturii și totodată al sufletului uman. Posibilitatea și dorința de a transforma pămîntul, într-o minunătată locuință a unei singure familii: omenirea — cum spune Gorki — îi dă acestui om măsura imensei lui puteri, a superiorității lui față de eroii din trecut, îi inspiră un veifîrînt optimism cînd se gîndește la viitor. Aveau această înștință eroii cărilor sovietice închinată războiului civil și perioadei de construcție care li-a urmat; așa cum o aveau, la nivelul epocii constrîngîți socialismului, eroii cărilor săvîrșite în anii cîincinzelei, în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei și în perioada actuală a constrîngîrii comunismului. Kutuzov din romanul Kim Samghin al lui Gorki, Ceapave din ciclul marelui care-i poartă numele, al lui D. Furmanov, Levinson din „Infrîngerea”, povestirea lui Al. Fadeev, Gheb, Ciomalov din „Cimentul” lui F. Gladkov, Telegraph

M. Gafța

PĂMÎNT DESTELENIT

— Fragment —

Brigada prindea. Injghebaseră în pripă un șir de mese puse ca la cap, așa că și-au găsit loc toți colhoznicii, chiar și pogonicii. Minceau aruncându-și din când în când câte-o glumă bărbătească, usturătoare, preocupată indesebi de gustul casei gătită de bucătăreasă.

— Poftim, iar e nesărat! Asta-i pacoste, nu bucătăreasă!
— N-ai să năprilești din asta; pune din solniță.
— Dar nu vezi că măntincă dintr-o strachină cu Vaska? Lui îi place casa nesărată — mie sărată. Cum s-o împărțim în aceeași strachină? Sfătuieste-mă, dacă ești așa deștept!

— Împletim miine un gard de nule și împărțim strachina drept în două. Vezi ce ușor e! Ei, cap se! Nu te-ajunge mîntea să te gîndești la un lucru ca asta.

— Măi frătoare, află că nici tu n-ai mai multă minte decât boul din jug...

— Ar mai fi sporovăit e și ar mai fi glumit multă vreme, dacă Priantnikov, unul dintre colhoznicii cu privire cea mai ageră, punîndu-și palma streșină la ochi, n-ar fi zărit o cărăușă și n-ar fi fluierat încet: — Uite că vine smintitul de Vanea Arjanov cu Davidov.

Lingurile căzură pe masă cu zgomot, în neorînduială, și privirile tuturor se îndreptară spre viteaua în care cărăușii tocmai pierise.

— Am ajuns o-vedem și pe asta! Iarăși vine să ne la rost, fraților — rosti Agalon Dubțov cu reținută supărare. Asta ne mai lipsea! Mi-ajunge! Acuma hobotăși și voi, că eu m-am hohbat destul; nici nu-mi vine să mă uit la el de rușine. — Întrebă Priantnikov, făcîndu-și pe toți să ridice o hohot.

— Poate că eu am venit pe mai multă vreme — spuse Davidov zîmbind.

Dubțov strigă cu vocea lui groasă asurzitoare: — Ei, socotitorule! Trece-i de azi în rație, iar tu, bucătăreasă, toarnă-l mîncare pe săturate.

Davidov înconjură masa, dînd mîna cu fiecare. Bărbații îi strîngeau mîna cu putere, ca de obicei, în vreme ce femeile, privindu-l rușinate, abia îl întindeau mîna; cazaci! Iar nu le-au prea învățat cu astfel de răstăfiri și aproape niciodată nu s-au coborît pînă într-alta înel să întîndă unei femei mîna ca unei ființe de-o potrivă cu ei.

Dubțov îl așeză pe Davidov lângă dînsul, lăsîndu-și palma grea și fierbinte pe genunchiul lui.

— Sîntem bucoșii de tine, scumpul nostru Davidov.

— Văd. Vă mulțumesc.

— Numai să nu începi cu ocară!

— Dar nici n-am de gînd să vă ocarăsc.

— El lasă, te știm noi că n-ai să rabzi, nu poți fără asta, dar nouă o să ne prîndă bine o vorbă spusă mai asupră. Decamată însă lasă-l în pace. De vreme ce oamenii prîndesc, n-ai de ce să te strici poftă.

— Pot să și aștept — zîmbi Davidov. Dar o vorbă mai apăsată, tot am să le spun; n-o începem acuma, la masă, răbdăm noi într-un fel. Ce zici?

— Negreșit că trebuie să răbdăm, înțări Dubțov, în hohotul celor din jur și hohotări, el cel dintîi, apucă limba în mîna.

Davidov mîncă tăcut și preocupat, fără să-și ridice ochii din strachină. Aproape că nici nu asculta sporovăiala potolită a colhoznicilor ce prînzeau în tîmna, dar simți tot timpul că cineva se uită la el, îndelung, stăruitor. Sîrșind de mîncat, Davidov răsuflă din adîncul rîrunchilor, ușurat; pentru prima oară după atîta amar de vreme se simțea sătul în lege. Lingind străgăstele lingura de lemn, își înălță capul din partea cealaltă a mesei îl priveau drept, fără să clipescă, ochii verzi ai unei fete, ochi care dovedeau fără glas atîta dragoste fierbinte, nemărturisită, atîta așteptare, dorință și supunere, încît pentru o clipă Davidov își pierdu cumpătul. Se mai întîlnise nu odată, în sat, la ședințe, ori pe uliță, cu co. dana asta ce nu parea să aibă mai mult de șaptesprezece ani, înaltă, frumoasă și cu miini mari; tot de altfel ori ea îi zîmbea dulos și cu o ușoară sfîșală, în vreme ce pe fața îmbujorată și se citea o tulburare adîncă; acum privirea ei părea altfel, mai serioasă, mai bărbătească.

— Ce vînt te abate spre mine și ce nevoie am eu de tine, fătușă dragă? La ce te-oi fi treburind? Cîți flăcăi se-nvîrt într-una pe lingă tine, iar tu stai cu ochii la mine, prostuță oarbă? Vezi și tu că-ți de două ori mai bătrîn ca tine, am fost rănit, sînt urt, ursuz, iar tu nu îți seamă de nimic. Nu, n-am nevoie de tine, amărită Variuha. Poți să crești și fără mine, draga mea — se gîndi Davidov, uitîndu-se la fața ei aprinsă și rumenă.

Fata întîlni privirea lui Davidov și se întoarse puțin, apăsîndu-și capul. Genele ei tremurau ușor, se vedea cum îi tremurau și degetele mari, înăsprițe de lucru, frămîntînd în neștrele cutele buzei vechi și murdare. Alîta navitate și sinceritate se vedeau pe fața ei și, în simplitatea ei copilărească, îi fu atîta de greu să se ascundă, încît toate acestea numai un orb nu le-ar fi putut vedea.

Întorcîndu-se către Davidov, Kondrat Maidanikov izbucni în ris:

— Nu te mai uita la Varea, nu vezi că i-a năvălit tot singele în obraz? Varea, du-te mai bine și te spaie, poate că te mai răcoresți nițel. Deși, cum o să se ducă? Nici n-o mai în picioarele... Știi, lucrează cu mine mie pogonicii, într-una m-a înghesuit cu întrebările, să aște cînd vii. Davidov De unde știu eu cînd o să vină? Ia, slăbește-mă odată, i-am răspuns că dar nu s-a lăsat, m-a tocat și m-a tocat la cap de dimineață pînă seara, ca ciocăntoarea într-un lemn uscat.

Parcă dinadins, ca să vadă toți că o țin picioarele. Varea se întoarse îndoindu-și puțin genunchii, sări dintr-odată peste banca pe care stătuse pînă atunci și se îndreptă spre soprozul bucătăriei, privindu-l mîniosă pe Maidanikov, mișcîndu-și într-o soapă năleasă buzele palide. Abia cînd ajunse lingă soproz se opri și întorcîndu-se spre cei de la masă, strigă cu glas sugrumat de emoție:

— Dumneata, nene Kondrat... nene... spui minciuni!

Drept răspuns izbucniră cu toții în hohote.

— Te aperi cum de departe — spuse rîzînd Dubțov. De departe îți vine mai ușor!

De ce-o rușinezi? întrebă Davidov nemulțumit. Nu-i bine.

— Încă n-o cunosti — răspune Maidanikov îngăduitor. Înaintea ta așa-i de cumințe, dar ia să nu fi fost de fată; ne-er fi emuls oțîța fără să mai stea pe gînduri. Coltoasă lată! Vite, nu alta! Ai văzut cum a sărit din loc? Ca o capră sălbatcă!

Nu, nu-l măgulea pe Davidov, nu-i măgulea mîndria de bărbat dragostea asta simolă de fată, despre care știa de mult întreaga brigadă și despre care el abia acum aflase. Dacă alii ochi l-ar fi privit măcar odată cu dragostea și eridinta asta atîta de nețărîmuriță — ar fi fost cu totul altceva. Căuțînd să pună capăt unor vorbe neplăcute, Davidov spuse cu un aer glumet:

— Ei, mulțumim bucătăresei și lingurii de lemn! Am mîncat pe săturate.

— Apoi, președinte, pentru asemenea sirgînță mulțumeste-i miinii drepte și gurii încăpătoare, nici decum lingurii și bucătăresei. Poate mai vrei? se interesa, ridicîndu-se de la masă, bucătăreasa, trupeșă, înaltă și ascundă uimirea. Davidov îi privi formele puternice, umerii lași și mijlocul de necuprins.

— De unde ai luat o mătăhală ca asta? — întrebă el pe Dubțov cu glasul scăzut.

— A fost executată la uzinele metalurgice din Tanagerog după comanda noastră specială — răspune socotitorul, un flăcău chipes și dezghețat.

— Cum se face că nu te-am văzut pînă acum? întrebă Davidov, și continuă să se mire: — Ești citit un deal, mămică... și cu toate asta n-am ajuns să te zăresc!

— Te-ai și găsit să-mi fi băiat! — se burzului bucătăreasa. Cum să-ți fiu mamă de vreme ce n-am decît patruzeci și șapte de ani? Și dacă nu-mai văzut, asta e pentru că nu iei iarna din casă. Cu picioarele mele scurte și mai ales durdulie cum sînt, nu prea mă încum să umblu prin zăpadă, că mă pot împotmoli chiar și pe-un loc neted. Iarna stau acasă cît e zăduca de lungă, torc, împletesc ciorapi, vorba ceea, nu mor de foame. Nici pe noroi nu ies din casă, fiindcă înlocuim ca și cămălu în țîmna, luncă și să mă vîrtăm; acum, că-i pămîntul zîmțat, am ajuns bucătăreasă. Dar să știți, tovarășe președinte, că nu sufăr să-mi spun mămică! Dacă vrei să trăiești în bună pace cu mine, zi-mi pe nume: Daria Kuprianovna și cît ai să săli la brigadă, n-ai să știți ce-i foamea.

N-am nimic de zis, către asta năzuiesc și eu, să trăim în pace, Daria Kuprianovna, spuse Davidov zîmbind și, sălîndu-se puțin, se înclină cu adîncă seriozitate.

— Uite așa o să fie mai bine și pentru mine și pentru tine și-aci dă-mi strachina să-ți torn niște lapte acru, roști bucătăreasa, măgulită peste măsură de atîdudinea plină de respect a lui Davidov.

Darnică îi umplu strachina și i-o întinse cu o plecăciune adîncă.

— Dar de ce stai la oale și nu lucrezi pe cîmp? o întrebă Davidov. Dacă-ți lași numai o leacă greutate pe coarnele plugului, înjunzi brazdărul în pămînt o jumătate de metr! Asta-i!

— Dar mie-i inima bolnavă. Mi-au spus doctorii că am grăsimă pe inimă. Și că bucătăreasă mi-l greu; chiar și vasele cînd le spal, numai ce-mi simt inima cum se zbate și parcă mi se urcă în gît. Nu, tovarășe Davidov, nu s-bună la arat. Un joc ca asta nu se potrivește la muzica mea.

— Se tot vaită de inimă, dar a băgat în pămînt trei bărbați. A mîncat coliva după trei cazaci și a-cuma îl caută pe altul patrulare, dar nu prea se află doritor. Îl apucă groaza să se însoare cu ea; o muiere ca asta te dă repede gata, spuse Dubțov.

— Mincinos scobit de vîrsat! — strigă bucătăreasa, supărată de astidă de-a binelea. Ce vină am eu că nu mi s-a nimerit un cazac mai acătării; toți erau slăbănogi și bolnăvioși. Eu sînt vinovată că bunul dumnezeu nu le-a dat zile?

— Dar tu le-ai grăbit moartea — se încapătîna Dubțov.

— Cum le-am grăbit?

— De ce nu știu?

— De ce nu spui, cum anume?

— Pentru mine și așa, toată-i limpede...

— Nu, rogu-te, spune deschis, ce tot îndrugi?

— Se știe cu ce le-ai grăbit sîrșitul; cu dragostea — spuse cu vîdătită prevedere Dubțov chibhotind pe înfundate.

— Ești prost de dai în gropi! — strigă infuriată bucătăreasa, aconerînd rîsul tuturor, și dînt-odată apucă în amîndouă miinile aproape jumătate din vasele stivuite pe masă.

— Dar pe Dubțov cel calm nu era chiar atîta de ușor să-l arunci din șea. El sîrșîi fără grabă laptele acru pe care-l mîncă, își șterse mustățile cu dosul palmei și spuse:

— S-ar putea să fiu și prost, ba chiar din soiul acelor care dau în gropi, dar la asemenea treboare, fetișo, află că mă pricep.

De data asta bucătăreasa îl cinși pe Dubțov cu astfel de vorbe, încît la masă hohotele izbucniră cu o putere neobișnuită, iar Davidov, roșu la fața de-atîta ris și nedumerire, abia putu să spună:

— Dar ce-i asta fraților? Așa ceva nici în marină n-am auzit!

Dubțov însă, căuțînd să pară serios, strigă și mai întărit:

— Pot să jur! Pot și crucea s-o sîrut, fiindcă știu că am dreptate. Dariusă, din pojarul tău, trei bărbați au ajuns drept pe lumea cealaltă! Numai cînd te gîndești, trei bărbați... Dar Volodka Graciov, sîra, cînd din ce pricină a dat ortul popii anul trecut? oare nu venea și el pe la tine?...

Nici n-apucă să-și isprăvească vorba, că Dubțov izbucni.

se și aplecă dînt-odată și pe deasupra capului său, suierînd ca o schiță, trecu un polonic barosan de lemn. Dubțov o zbuzghi peste bancă sprinten ca un flăcău.

Ajunse la vreo zece pași de masă, dar sări din nou într-o parte și se feri; pe lingă dînsul zbură, împoșcîndu-și cuprinsul în toate părțile, o strachină cu lapte acru și după ce se aruci în aer, căzu departe în cîmp. Bine profită pe picioare, Dubțov strigă, amenințînd cu pumnul strîns:

— Ei, Daria, astîmpără-te! Aruncă după mine cu ce-ți poștește inima dar nu te atinge de strachină. Am să-ți scad din zilele muncă pentru vasele sparte. Du-te și tu dincolo de soproz, ca Varea, de-acolo mai ușor te poți dezvinovați... Eu însă nu mă dau bătut; ai scos sufletul din trei bărbați și acum cauți să-ți verși toată pe mine...

Nu-mai cu greu izbuti Davidov să-i împace. S-au așezat pe urmă să fumeze nu departe de soproz și Kondrat Maidanikov, care tot mai sughița de-atîta ris, îi spuse:

— Uite, așa-i în fiecare zi; la prînz și la cină avem parte de-o comedie ca asta. O săptămîna întreagă a umblat Agalon cu o vîntăle sub ochi, așa de tare îl pocnise Daria, dar el n-a tras învățătura din ce-a pălîi și mereu o la peste picior. Să știți, Agalon, că nu mă să te întorci te-ai acasă; ori o să-ți scobă un ochi, ori o să-ți răsucească un picior cu laba înapoi; bagă de seamă!

— Ce muiere! Tractor „Fordson” nu alta — spuse Dubțov privînd-o pe Daria cu admirație, așa cum trecea pînănd prin preajmă-le; prefăcîndu-se că nu o vede, rosti cu glas tare: — Ei să știți, fraților, de ce m-as ascunde, m-am prinde cu Daska dacă n-aș fi înșurat, dar n-aș ști mai mult de-o săptămîna și mi-ai lua țîlpaștea urgent... Mă vedeți că-mă destul de zăvâznă, dar n-aș putea îndura asemenea canon mai mult de-o săptămîna, fără să dau ortul popii. La ce naiba să-mi cut moartea cu luminarea? Am scăpat te-ai din războiul civil și să mă prăpădesc acuma din pricina unei muieri?... Nu, deși sînt prost de dau în gropi, mă socot destul de isteț. O săptămîna aș mai răbda, treacă-meargă, dar pe urmă m-aș coborî din pat, noaptea, pe lîrși, și tipîl aș ajunge la ușă, de-a bușilea, de acolo afară și apoi într-un sullet acasă!

— Să mă crezi, Davidov, zău că nu miint; uite și Priantnikov e aici, el n-o să mă lasă să soun minciunî; am făcut mai multă rămasăgă că o putem îmbrățișa pe Daria; el a ocotit-o din față, iar eu din spate, ne-am prins de-o mîină, dar cealaltă n-am mai ajuns-o; e grozav de lată femeia! L-am strigat pe socotitor să ne sară într-ajutor dar cum e băiat tînr și cam tricos, n-a îndrăznit să se apropie de Daska; așa că, vezi, a rămas pentru vecii vecilor necuprins în brațe cu adevărat.

— Să nu-l crezi pe blestematul ăsta, tovarășe Davidov — spuse bucătăreasa, de data asta fără supărare. Dacă să-ți crește măcar o minciună, pînă miine căpă. La fiecare pas toarnă câte una; se vede că n-a să născut.

După ce sîrșiră de fumat, Davidov întrebă:

— Cît mai aveți de arat?

— A rămas berechet, răspune Dubțov fără chel. Peste o sută cincizeci de hectare. Aseară cînd am făcut socoteala ne mai rămăseseră o sută cincizeci și opt.

— Ați lucrat grozav, n-am ce zice! — spuse Davidov cu răceală. Dar ce-ați făcut aicea? Teatru cu bucătăreasa Kuprianovna?

— Ei, știți că n-ai dreptate.

Brigăzile întîia și a treia de ce-au terminat cu aratul și au intrat în iarnă?

— Trei, frate, vorba asta vreau să o deseară — cînd o să ne stringem și o să discutăm deschis, dar acum hai la arat — propuse Dubțov.

Aceasta era într-adevăr o vorbă înțeleaptă și după ce stătu o clipă pe gînduri, Davidov încuviință:

— Cu care boi să ar?

— Ară cu ai mei — îl sfătui Kondrat Maidanikov. Boii mei s-au dat pe brazdă, sînt buni; cit despre juncușii albi că i-am trimis în vilegiatură.

— Cum adică în vilegiatură? se miră Davidov. Zîmbînd, Dubțov îi răspunse:

— Erau cam slabi, cădeau pe brazdă și dac-am văzut cum stă treaba cu i-am dejugat și i-am lăsat de capul lor să pască lingă țaz. Iarba e grasă pe acolo, numai bună pentru pascut; lasă-i să mai prîndă putere, că oricum, tot nu te putem ajuta cu ei. Au ieșit din iarnă ca niște arătări, prapădiți de tot, iar aici e muncă, nu gluma; nu mai puteau trage plugul și basta! Am încercat să-i înjugăm cu cite-o pereche de boi mai bătrîni, dar, degeaba; nici o ispravă. Ară cu ai lui Kondrat, că nu te slătuește rău.

— L-am învitat să plece acasă pentru două zile. I-a s-Imbolnăvit nevasta, a căzut la pat; nici marș schimburi nu i-a trimis prin Vanea Arjanov cum s-au înțelese, i-a lăsat numai vorba să vină acasă.

— Atunci e altă socoteală. Eu, să-ți spun drept, bănuim că și pe el îl trimiți undeva în vilegiatură. După cum văd, vă trage ața la odîină.

Fără să-l bage Davidov de seamă, Dubțov le făcu celorlalți cu ochiul și se ridicară cu toții plecînd să lîrjue boii.

La apusul soarelui, cînd ajunse la capătul tarlei, Davidov dejugă boii și-i trimise să pască. Se așeză pe iarbă dincolo de arătură, își șterse cu mîncea sudoarea de pe frunte și cu degetele tremurînd începu să-și răsucească o țigară; abia atunci simți cît era de obosit. Îl durea spatele, sub genunchii i se zăbeau al dracului vinele, iar miinile îi tremurau ca unui moșneg.

O să mă găsim boli miine dimineață? — o întrebă el pe Varea, care stătea în fața lui în arătură. Picioarele îi mică încălețate în niște botine mari și scilcitate se afundaseră pînă la glezne în pămîntul reavăn răsturnat de plug. Dînd la o parte broboada plină de praț care-i ascundea fața, Varea răspunde:

— O să-i găsim, că nu se departează cine știe cît.

Davidov închise ochii trăgînd din țigară cu lăcomie. Nu vroia să se uite la fată. Ea însă, cu obrazul luminat de un zîmbet fericit, dar și obosit totodată, îi spuse în soaptă:

— Mi-ai scos sufletul și mie și boilor. Prea rar te odînești.

— Dar și pe mine m-a luat dracu' de osteneală — rosti Davidov posomort.

— Trebuie să te odînești mai des. Unchiul Kondrat deși se odînește des și îngăduie boilor să răsule, izbuteste să are todeauna mai mult decît alții. Iar tu, pentru că nu ești obișnuit, te-ai istovit de tot... Ar fi vrut să adauge „dragă”, dar — speriată — își strîns buzele și tăcu.

— E adevărat, încă nu m-am obișnuit, recunoscu Davidov.

Se ridică anevoie și mișcîndu-și cu greu picioarele trudite, porni de-a lungul brazdei spre tabăra brigăzii. Varea pași în urma lui și ajungîndu-l, merse alături.

Davidov ținea în mîna sîngă un tricou marinăresc decolorat și rupt. Încă din timpul zilei, pînănd plugul la punct, apăsîndu-se, își prînsese gulerul în cornul plugului și, ridicîndu-se, sfîșie tricoul în două. Vre-sească de el, dar nu s-ar fi îndrăguit un lucru ca acesta pe care-l dădea de atîtuț de pe pieptul lui Davidov era modest și într-o măsură chiar cam sentimental: mîna iscusită a matrozului pictor zugrăvise dor pombelei și era dejugă ca Davidov să facă o mișcare cît de mică pentru ca pombelei albaștri de pe pieptul lui să se miște parca erau viu, iar dacă sălta din umeri, ciocurile pombelei se apropiu într-o dragăstoasă sărutare. Atîta tot. Dar pe pîntec... Desenul asta alcătuit de mult pentru Davidov, pricina unor grele chinuri sufletești. În anii războiului civil, fînd în mareot Davidov, în vîrstă de douăzeci de ani, se îmbrășe odată grozav. Colac peste pupăză, ajuns în cabina torpilorului, fusese cîntit cu încă un pahar de votcă. Toată ziua stătuse în neștre numai în chiloți, trîntit pe patul lui din rîndul de jos. În vreme ce doi prieteni de pe traulerul vecin, meșteri neîntrecuți în arta tălăjului, — ameliți și ei, se întreceau în măscări pe pielea lui Davidov, din

îrîu liber fanteziei lor deșchiate. De atunci Davidov a ocotit cu grijă băile publice, iar la vizitele medicale cerea todeauna să fie cercetat de un bărbat medic, nu de-o femeie.

După demobilizare însă, în primul an de lucru la uzină, Davidov îndrăznie totuși să se ducă odată la baie. Acoperîndu-și tătuajul cu miinile, căutase o vădră liberă, apoi își săpuni capul, cînd deodată răsună alături de dînsul un chioțit înfundat. Își clăți repede fața plină de săpun și zări un ceteațen chel.

În vîrstă, care, aplecă peste banca de lemn, cerceta plin de nerușinată curiozitate desenul de pe pîntecul lui Davidov, și înveselit nespus, ridea cu hohote. Davidov vărsă încoșor apa și-l pocni drept în chelle pe ceteațenul cel alit de curios, cu vădra grea de stejar. Acesta, așadar, nemulțumit să cerceteze desenul întreg, închise ochii și se întinse cît era de lung. Linistit, fără să se prăpească, Davidov se spală și vărsă pe urmă peste chelbos o vădra de apă rece ca gheața și, în sîrșit, cînd omul își veni în fire și deschise ochii, Davidov porni spre vestiar. Din ziua aceea a fost nevoit să-și rămas bun de la plăcerea „mei băi adevărate”, — rusească, mulțumîndu-se să se spele acasă.

Nu-mai la gîndul că Varea ar fi putut zări măcar pentru o clipă tătuajul, Davidov se înfioră și își strîns pe piept marginele sfîșiate ale tricoului.

— Dejuț tu boii și lasă-i să pască pînă mă în-torci, rosti el cu un oftat ușor.

Nu-i suridea de fel să facă drumul cu atîta ocol, ori de-a dreptul prin arătură, aproape trei kilometri, și toate asta numai din pricina unei întîmplări caraghioase.

Varea înțelese gîndul lui Davidov, așa cum o făca capul: „Se rușinează, dragul de el, să lucreze lingă mine fără cămășă”. Recunoscutoare pentru bunul lui simț care-i măgulea sufletul simțitor de fată, se descalță grabită, spunînd:

— Lasă că trag eu o fugă!

Davidov nici n-apucă să se împotrivească, fiindcă ea o și luase din loc, zburînd ca o pasăre spre tabără.

Peste arătura neagră străluciau pulpele ei frumoase, iar capetele broboadei fluturau în vînt. Alerga ușor, aplecă, cu miinile strînse pumn la piept, înălțărata de un singur gînd: „Mă reped și-îi aduc haina. Alerg iute, și-îi fac pe plac, iar el o să se uite la mine măcar odată mai blînd și poate că o să-mi spună chiar: își mulțumesc, Varea!”

Davidov privi lung în urma ei, apoi dejugă boii și ieși din arătură. Găsi în apropiere, în niște bălării din anul trecut, lujerul unei buruieni acătaloare, îl curătă de frunze și-l potrecu prin marginele rupte ale tricoului, însălindu-l în felul asta; se întinse apoi pe spate și adormi repede scufundîndu-se parcă în iarna moale, neagră și reavănă.

Se trezi, simțînd că-i umblă ceva pe frunte și i se păru că-i vreau gîndăcel, ori vreo altă gînginare. Strîmînd din nas își trecu mîna peste obraii: istovit însă, continuă să picotească, dar simți din nou că-i mișcă ceva pe obraz, pe buza de sus, apoi la nas. Davidov strănă și deschise ochii. În fața lui stătea ghemuită Varea, cu pieptul sălînd din pricina zădăriei lui pe care abia și-l mai putea sfătîni. Îl gîdila pe față cu un fir de iarbă și nu apucase să-și mai tragă mîna, atunci cînd Davidov deschise ochii. O prinse de bratul subțire și Varea nu făcu nici cel mai mic semn de împotriviție, se lăsă într-un genunchi și pe obrazul ei surzător se ivi dînt-odată un amestec ciudat de ușoară spaimă, de așteptare și de adîncă supunere.

Hai scoală, că-i am adus haina — sopți ea cu glasul sugrumat de emoție, încercînd ușurel să-și smulgă mîna din sîrsoare.

Davidov îi dete drumul. Mîna ei mare, arsă de soare, căzu pe genunchi. Cu ochii închiși, ea își asculta bătaie dese și aprige ale inimii. Și parcă aștepta ceva, parcă spera ceva... Dar Davidov tăcea. El respira liniștit, netulburat; pe față nici un mușchi nu-i era încordat. Se mișcă apoi și se așeză mai bine, trăgîndu-și sub el piciorul drept; duse alene mîna spre buzunar și își căuță punga cu tutun. Așa cum stătea ușor aplecăt își apropiase fața de pîntec și pîntecul lui Davidov trase aer mult în supt, în nări îi pătrunse mirosul dulceag, abia simțit, al părului ei. Varea era plină de căldura soarelui în amiază, de mireasma ierburilor dogorite de arșiță și de acel miros proaspăt și îmbătător al tineretii, pe care încă nimeni n-a izbutit să-l cuprîndă în cuvînt...

„Ce fată draguță!” — se gîndi Davidov și oltă. Se ridică deodată și citeva clipe se priviră tăcuți, drept în ochi, apoi Davidov îi luă haina din mîna spîntucitului zîmbitor:

— Mulțumesc, Varea!

Chiar așa i-a spus: „Varea”, nu „Variuha-gariuha”.

Desene de ANGI PETRESCU

Balada matrozului Muskaliuk

Închinată memoriei matrozului Muskaliuk, care a cădat în 1918, venind să aducă salutul Partidului Comunist Bolșevic marinarilor răscolaiți de la Sulina.

Blond matroz cu fata suptă, Cu-ochiul negru cum e stancă, Te vestei în orice luptă
--

Spre Imparatia Apelor...

(Urmare din numarul trecut)

II

Am gasit ca ar fi mimerit si bine sa-i spun Intimplarea in moara din Ciorsaci. Deci dar, m-am intrat de la noaptea spre el si am inceput astfel:

— Cu toate ca pilda cu greierul a fost spusă și pentru mine, voi îndrăzni, prea-ubute cimetre, și a doua oară să fiu și eu cîteva cîmpuri greiere în penetrările vulturilor. Ti-i bine cunoscută, de bunăseamă, trecerea pe sub soare a lui Florea Viteazul. Dacă găsești cu cale ce e bine să-i chemăm umbra lui noi, pe aceste locuri pe unde a pătii boieri mari cu fierul, atunci află...

Acel Florea era cordonean de-al nostru, și-a găsit vade bun, aici, la Ciorsaci. Să tot fi de-inceputul, patru zeci de ani. La începutul înecutului, a trecut hotărînd Cordonul în Moldova, în floarea tinereții. Era frumos, străsnic, după cum spun oamenii și după cum îl laudă cîntecul:

„O să treacă azi, Florea, printre brazi, Și-om plîndi de jos. Cine-l mai frumos: Bradul și colinul, Sau Florea voinicul... Și-o trece călare Florea pe sub soare. Și-om plîndi de jos. Cine-l mai frumos: Raza soarelui, Sau obrazul lui...”

Și așa, cum a trecut Florea peste hotar, nici cu spatele nu știa ce soartă o să aibă. S-a înfățișat la curtea din Vulturești a Iancului Vulturean. S-a descoperit după cîvîntiță, și a cerut de lucru. I-a dat în seamă un cîrd de boi plavani să-l pască prin codru. Florea trăia astfel în singurătăți cîntînd din frîncă. Și așa de frumos cînta, înși, după cum spun oamenii, vrăjea lighioane și se ridicau șerpii în coadă să-l asculte. Toate au mers bine pînă într-un bună zi, cînd cîntărea a nimerit într-un grîu. În ziua aceea, s-a pectuit soarta cîntărețului. A fost chemat la scara curții să dea seamă de pagubă. După cîteva suduitori Iancu Vulturean l-a izbit cu ciobul în piept și cu bîcișua peste obraz. Florea a rămas în viață, dar a rămas în viața de codru. A înfrînt în pragul curții. Stătea ascuns și căuta în mîntea lui o răzbanură cum nu s-a mai întîmplat sub soare. Să dea foc curții și ecatorurilor, ar fi fost isprăvă prea ușoară, de ticălos. S-a fulgerat capul Iancu Vulturean cu flinta, era tot treabă ușoară, de ticălos. Nu căuta răzbanura pentru durere, ci pentru umilință. Deodată, cum s-a el la pînda, a văzut-o pe Lina, fata Iancului Vulturean. Sta la ferăstrău și pesemne că ota spre luna albă, răsfîrîntă în iazul din fața curții. A simțit Florea că inima îi bate mai tare. Găsisse răzbanura. Fata a ieșit în ogrăzi și a apucat spre iaz. S-a oprit între sălii și pesemne că ota furtive de frumusețea nopții. Poate mărtașea lunii din adîncul lacului primelii nelinișii ale inimii. Destul că deodată cum sta ea așa, i-a sărit la picioare o umbră. L-a răcit pe Florea. L-a auzit așa:

niște bani. Se împunutase de la el ca o sărmană văduvă. Parcă-vei și-acum pe cîmătar apropiindu-se vînturile vitele și oamenii iarmarocului. — He, Natalio, bani n-ai de dat, dar vite ai de cumpărat! — Și fără alt cuvînt, a înșfăoat vîntura de funie. Îi ruga mama: — Îndură-te, că îți-o veni la lucru. Lasă-mă să prind și eu sămîntă de vite... — Însă Burduhosul a rămas neluiplecat. A legat vîntura de cămătar și îndată a pornit într-acoace, spre Ciorsaci și Haim. Aici, la răscruce, mama a vrut să dezlege vîntura. Sava Burduhosul s-a pus împotriva. S-a amestecat și alți oameni. Deodată, tufele s-au dat la o parte. S-a arătat Florea. Toți au tăcut. Mama a spus: — Doamne, împărate!

Nada Florior

— Care-i zurbala? a întrebat Florea. De ce plîngi, femeie? De ce o obîduiești, burduhosule? Dă-i tot acum vîntul. — Să-ți ajute bunul Dumnezeu, l-a binecuvîntat mama. — Ascultă, burduhosule, s-a întors haideucul către obîduitor. — Dacă te mai legi de femeia asta, și de oricare femeie necăjită, cît împărășește Florea, dacă le mai legi de văduve și orfani, eu îți-popal M-ai înțeles? Te află și-ni piatră seacă!

Mama și-a luat vîntura, binecuvîntîndu-l fapta. Tînt mînt cum s-a întors Florea spre mine și m-a întrebat: — Ai cum ești, mîi, cîntătoare? Na-ți un ban de norocul cu știu eu... A scos un ban din chimir. L-am prins din aer. Am fugit în urma mamei. Sava Burduhosul a rămas înlemnit în fața morii, într-o mare roată de oameni. Haideucul Florea a ajuns-o pe mama din urmă. Am auzit doar cîteva cuvinte:

— ...să mă păzești? Nu, leliță! Nu mă pot răbda! Măi usse de viu! În inima mea auzi un lup... Nu știu cum va fi? N-ai auzit? Ce face ea? Oare mai trăiește?

Tînt mînt cum mama a stat în loc și l-a privit drept în lumina ochilor. L-a răspuns în timp ce se făcea albă la față:

— Ea, a murit acum două săptămîni! O chinuia Iancu Vulturean din pricina domniei tale. Spun oamenii că o închidea noaptea într-un grajd cu șerpi...

Florea și-a dus întî mîntele la ochi, ca să-și trînte frunte. Apoi și le-a scăpat mîntele în fața. S-a răsuicit în loc, ca să-și trînte frunte. Îi aștepta acolo disprețecăte feciori călări. Ce a urmat, am auzit din oameni. Și am zărit întîr noaptea focul de la curțile Iancului Vulturean. Florea a fost prinsă, îndată după aceea, la mormîntul de pe malul iazului. Dărușe un smoc de dumbrăvnic. Și bădănoc înfiorat. A spus doar atât:

— De-acum, pot da seamă! Nu mai am la ce trăi. Sfînte soare, rămiți cu bine!

L-au dus la ocnă. De-atunci au trecut ani mulți. Și ne-am amintit de el în drumul către Nada Florior, la moara din Ciorsaci, unde se arătase în alte vremuri. A avut înțelegerea vîntului. Cum a murit numai unul Dumnezeu știe. Păcîntu-ti-a istoria, cimetre?

Însă cumătrul Ambrozioe abia mă mai auzea. Se întorsese cu fața spre Șomuz.

Ca bunii gospodari, am vrut întî să ducem căruța la ogrădă, însă nu ne-a lăsat înima: de ce să nu între și Murga în Impăratia Apelor? Și astfel, ne-am aflat îndată la Nada Florior. Căutam pașii unui colț bălan de demult ca să primim locurile cu ochii lui albaștri ca înul. În ce loc ce va fi întînt cu pescarul Culai? Poate s-au întînt în băna asta, unde odinioară era știoalș și unde acum pasc în liniște vitele plavane. Poate se vor fi întîntat mai încolo, unde peste Murga o iarbă grasă, răsrîțită poate din miriadele de viețîi ale unor adîncuri ce nu mai sînt. Pe unde era ostrovul celor trei sărmani, unde cîntau privighetoriale de bălți și le răspundeau în răsăpîrit moșul Hau? Păpîșuri venime dînspre dealurile Bucovinei în cîl-colo luca Șomuzul. Departe, departe, se vedeau picuri de stuhuri incremenate. Păreau ochi străvechi cu lănci și cu cușme sure. Și era pe întregă întîndere singurătate, liniște. Se auzea cum paște Murga. În apropiere, iarbă îngrășată cu fauna apelor. Deodată, cumătrul m-a trezit din gânduri. Mi-a arătat cu mîna întînt un om cu undiță, la un luciu. I-am văzut fața tînră răsrîțită în apă și amîndoi am sîptit deodată:

— Culai!...

Ne-am apropiat încet și ne-am oprit la spatele pescarului. Nici nu s-a mișcat cînt umbrel noastre s-au alăturat umbrel lui în adînc. Stăteau așa privind pluta de strujan și roriurile de viețîi negre fîșgînd pe lingă cîrligul cu glîz. Și a stat pe-

carul tot așa încremetat ca o stană, și cînd s-a zărit o vietele mare ca un hanger, în următorea clipă, ogînda lucului s-a spart. La o smucitură, deasupra apelor a lucit un pește. S-a zăbăt pe sus, apoi zăbătura de argint i-a stîns într-o trîzărie de cilci. Abia atunci pescarul și-a întors ochii spre noi:

— Azi nu prea trage undița... — Îndură-te, mîi, Culai? a răspuns cumătrul. — Care Culai? — S-a mirat pescarul. Pe mine mă cheamă Spiridon, Spiridon Măzăr... — Dar unde Culai, n-ai auzit? — Ba, cum să nu! Numai că acel Culai pescuia la apele mari mai de mult, precum stă scris în Nada Florior...

L-am părăsit în liniște și în încremetarea lui. Și ne-am îndat în stuhuri pe Șomuz în sus, pînă ce am văzut soarele lucind într-o bălta mare, nemîșcată. Se răsrînceau în adînc două răzbițe. Soarele se lăsa spre chindie și un vînt rece a încreștîl lucul. Din răchîți s-au scuturat cîteva frunze galbene, amintindu-ne că ne-am pribegit de-acasă în plină toamnă. Din spre Bucovina veneau noii înteprecoși în vîlmășag. Și nu știu cum mi s-a năzărit pe lucul întînt, o rață sălbatică. Tîrăc-și căuta perechea, măcînd a pusletete. Se ridică în slavă, la înălțimea răchîtelor, și cînd se lăsa iar pe lucul îl lăsa înaintea, filfînd din penuri, umbra ei din străfund. Un amurg tîmbure venea printre dîmburi. Tăceam, privind jocul ciudat al raței sălbatice cu umbra ei. Cumătrul Ambrozioe a rupt liniștea.

— La noi, la Balta Ciuraruilor am văzut odată o întîmplare rămasă pînă azi încă nemuritor. Rămăsese o rață sălbatică, tîrăc-și căuta perechea, măcînd a pusletete. Se ridică în slavă, la înălțimea răchîtelor, și cînd se lăsa iar pe lucul îl lăsa înaintea, filfînd din penuri, umbra ei din străfund. Un amurg tîmbure venea printre dîmburi. Tăceam, privind jocul ciudat al raței sălbatice cu umbra ei. Cumătrul Ambrozioe a rupt liniștea.

— La noi, la Balta Ciuraruilor am văzut odată o întîmplare rămasă pînă azi încă nemuritor. Rămăsese o rață sălbatică, tîrăc-și căuta perechea, măcînd a pusletete. Se ridică în slavă, la înălțimea răchîtelor, și cînd se lăsa iar pe lucul îl lăsa înaintea, filfînd din penuri, umbra ei din străfund. Un amurg tîmbure venea printre dîmburi. Tăceam, privind jocul ciudat al raței sălbatice cu umbra ei. Cumătrul Ambrozioe a rupt liniștea.

— Care-i zurbala? a întrebat Florea. De ce plîngi, femeie? De ce o obîduiești, burduhosule? Dă-i tot acum vîntul. — Să-ți ajute bunul Dumnezeu, l-a binecuvîntat mama. — Ascultă, burduhosule, s-a întors haideucul către obîduitor. — Dacă te mai legi de femeia asta, și de oricare femeie necăjită, cît împărășește Florea, dacă le mai legi de văduve și orfani, eu îți-popal M-ai înțeles? Te află și-ni piatră seacă!

Mama și-a luat vîntura, binecuvîntîndu-l fapta. Tînt mînt cum s-a întors Florea spre mine și m-a întrebat: — Ai cum ești, mîi, cîntătoare? Na-ți un ban de norocul cu știu eu... A scos un ban din chimir. L-am prins din aer. Am fugit în urma mamei. Sava Burduhosul a rămas înlemnit în fața morii, într-o mare roată de oameni. Haideucul Florea a ajuns-o pe mama din urmă. Am auzit doar cîteva cuvinte:

— ...să mă păzești? Nu, leliță! Nu mă pot răbda! Măi usse de viu! În inima mea auzi un lup... Nu știu cum va fi? N-ai auzit? Ce face ea? Oare mai trăiește?

Tînt mînt cum mama a stat în loc și l-a privit drept în lumina ochilor. L-a răspuns în timp ce se făcea albă la față:

— Ea, a murit acum două săptămîni! O chinuia Iancu Vulturean din pricina domniei tale. Spun oamenii că o închidea noaptea într-un grajd cu șerpi...

Florea și-a dus întî mîntele la ochi, ca să-și trînte frunte. Apoi și le-a scăpat mîntele în fața. S-a răsuicit în loc, ca să-și trînte frunte. Îi aștepta acolo disprețecăte feciori călări. Ce a urmat, am auzit din oameni. Și am zărit întîr noaptea focul de la curțile Iancului Vulturean. Florea a fost prinsă, îndată după aceea, la mormîntul de pe malul iazului. Dărușe un smoc de dumbrăvnic. Și bădănoc înfiorat. A spus doar atât:

— De-acum, pot da seamă! Nu mai am la ce trăi. Sfînte soare, rămiți cu bine!

L-au dus la ocnă. De-atunci au trecut ani mulți. Și ne-am amintit de el în drumul către Nada Florior, la moara din Ciorsaci, unde se arătase în alte vremuri. A avut înțelegerea vîntului. Cum a murit numai unul Dumnezeu știe. Păcîntu-ti-a istoria, cimetre?

Însă cumătrul Ambrozioe abia mă mai auzea. Se întorsese cu fața spre Șomuz.

Ca bunii gospodari, am vrut întî să ducem căruța la ogrădă, însă nu ne-a lăsat înima: de ce să nu între și Murga în Impăratia Apelor? Și astfel, ne-am aflat îndată la Nada Florior. Căutam pașii unui colț bălan de demult ca să primim locurile cu ochii lui albaștri ca înul. În ce loc ce va fi întînt cu pescarul Culai? Poate s-au întînt în băna asta, unde odinioară era știoalș și unde acum pasc în liniște vitele plavane. Poate se vor fi întîntat mai încolo, unde peste Murga o iarbă grasă, răsrîțită poate din miriadele de viețîi ale unor adîncuri ce nu mai sînt. Pe unde era ostrovul celor trei sărmani, unde cîntau privighetoriale de bălți și le răspundeau în răsăpîrit moșul Hau? Păpîșuri venime dînspre dealurile Bucovinei în cîl-colo luca Șomuzul. Departe, departe, se vedeau picuri de stuhuri incremenate. Păreau ochi străvechi cu lănci și cu cușme sure. Și era pe întregă întîndere singurătate, liniște. Se auzea cum paște Murga. În apropiere, iarbă îngrășată cu fauna apelor. Deodată, cumătrul m-a trezit din gânduri. Mi-a arătat cu mîna întînt un om cu undiță, la un luciu. I-am văzut fața tînră răsrîțită în apă și amîndoi am sîptit deodată:

— Culai!...

FOCURIILE DE ARTIFICII

(Urmare din numarul trecut)

Dozava unal asemenea opozitii de conștie a lui M. Ciocan din sibiuză într-adevăr pe ilustrații puține. S-ar putea cita scena întîlnirii celor trei vînători în casa prîntului, cînd acesta, într-un elan retoric, aflat de cîteva pahare de vin, condamnă monstruoasa alcătuire socială: „S-au adunat aici toți, s-au organizat oarecum ca să prade pe plugi și s-au încorporat în vînturile generale a statului. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Unii vînt, alții cîmpărar cu țoloz, alții dau bani cu dobînda. Alții sînt dezertori ai agriculturii, rușinîndu-se de părinți, lor în strole albe, urînd munca de la țară, disprețuind vechea disciplină a unei societăți primitive, cu țîrle fixate în rosturile sale. S-au așezat aici într-un popas al nedumeririi. Nu știu de ce să scrie în cîndăci cuvîntul, acești oameni? Un

OMAGIU LUI SADOVEANU

Mihail Sadoveanu

Să rămână mulți ani printre noi

Cant cu emție cuvintele în stare să exprime sentimentele scriitorilor maghiari din par...

Stret". Eu îl scootea a fi etramoșul lui Mitrea Co-

Până și dezordinatul faptelor lui Mitrea este aproape așdima cu al lui Vasile Brebu, care, la sfârșitul secolului trecut, doar prin răzbanare per-

Și atunci ca și azi gândurile tot imi alegau și mă făceau să vorbesc cu personajele cele mai felurite: unii, purtători de idei înalte și care ar-

Aceia dintre noi care se bucurau de o cultură mai bogată — dar ce-l drept, erau puțini la număr — știu despre auzițele comune ale lui Bălcescu și Kossuth, aflaseră desigur Tudor Vladimirescu, despre răsoala lui Horia și Cloșca, despre răsoalele țărănești din 1907 și despre alte mari momente de răscare ale istoriei poporului român; dar, așa cum se scria în trecut istoria, expunând faptele în mod abstract și fără legătură între ele, în cuvinte rare, era cu neputință ca din istoria patriei să se desprindă factorul cel mai important — omul: omul luptător, înfățișat cu sentimentele, obiceiurile, bucuriile și necazurile care-i stău proprii, în cadrul naturii ce-l înconjoară, cu bolta cerului înstelat ce se înalță deasupra lui, cu cimpurile înflorite, ale căror mireme îl îmbată, cu munca sa, care-l însuflețește și care transformă mereu înconjurător, cu vorbirea sa înclintătoare, care-l deosebește de orice altă ființă vie.

Fără-ne acum aici și pe noi, muncitorii și țărani muncetori, scriitorii și artiștii, mici și mari, aparținând unei aște naționalități ale aceleiași patrii. Cite deceni, sau chiar secole, au trecut de când trăim împreună pe acest mic colț de pământ din marea univers, și doar acum, în ultimii zece ani, am avut prilejul să vă cunoaștem mai de aproape pe dumneavoastră, Mihail Sadoveanu, care ne-ați devenit drag. Boierii, acum izolați și sfârșiți, grofii și magnajii țării noastre, împreună cu fiii de tot felul, ne-au bura drumul care duce spre dumneavoastră. Intre noi și lumea care populează românele dvs., eu am ridicat ziduri mai de netrecut, decât piscurile cele mai înalte ale Carpaților ce se înalță în mijlocul țării noastre. În operele dumneavoastră, care numără peste o sută de volume, ne devin din ce în ce mai cunoscuți, însuși poporul nostru, însăși patria noastră comună, cu minunatele sale plaiuri, cu munșii, văile, florile și bolta înstelată și cu lumea și bogat nuanțată. Cu personajele dumneavoastră s-ar putea popula o întreagă țară, mai puțin întinsă.

Aceștea le poate realiza literatura prin eminenții săi maeștri, ca dumneavoastră, Mihail Sadoveanu. Pământul pe care trăim îl devine omului patria sa iubită numai prin munca creatoare. Dumneavoastră, Mihail Sadoveanu, ne-ați arătat toamii omul, pe omul român care se asemănă atât de mult cu fiii altor plaiuri, ai altor popoare — și care totuși se deosebește de dinșii în ațtea privințe. Și e bine că se asemănă și că e totuși deosebit. Asemănarea îl apropie de alte popoare, iar deosebirile îl definesc specificul național și de clasă, fără de care nu l-am putea transmite astăzi într-o îndovăzătoare liltate națională și totodată socialistă. Dumneavoastră prezentați toamii această individualitate națională și de clasă în plină evoluție, prin nenumăratele personaje ale romanelor și povestirilor dumneavoastră, într-o mare variație, formid o galerie atât de bogată și diversă ca însăși viața. Păul dumneavoastră scolpește de argintul zăpezii a șaptezeci și cinci de ani. Nevas unu întreg secol aproape — și încă se scrie. Copii ai apucat întregă evoluție a monștruoasei coabități dintre feudalism și capitalism; ai trăit răsoala țărănească din 1907, două războaie mondiale. Ați fost martor al fiecărei bătălii a clasei muncitoare din țara noastră, începând de la cele dintâi mișcări revoluționare și până la instaurarea puterii populare. Acum, când sărbătorim cea de a șaptezeci și cincea aniversare a zilei dumneavoastră de naștere, mai e doar o lună până la încheierea primului nostru plan cincinal 60-61. Ați fost contemporan cu Eminescu și cu Caragiale, cu Coșbuc și Slavici. Cum ați dus mai departe, atunci când mina lor a înclentat și mai poate, steagul literaturii noastre progresiste ?

Mulțumim clasei conducătoare din patria noastră — clasei muncitoare — și partidului ei că au dăruit aceste ziduri și au lămpetit calea care duce la opera dumneavoastră. Vă mulțumim că ați creat opere care fac să devină mai largă și mai adâncă pentru fiecare dintre noi noțiunea de patrie comună. Vă mulțumim dumneavoastră și marilor dumneavoastră înaintași, meșteri în arta scrisului, pentru acele figuri din romane și navelor, ai căror semeni vii l-am putut recunoaște și datorită operelor dumneavoastră: aceste tipuri ne-au devenit dragi, dacă s-au vădit fi credincioși și combativi ai poporului român și împotriva, au trezit în noi o ură adâncă, dacă au fost asupritorii săi.

Este o serioasă piatră de încercare — oglinzirea în literatură chiar și a unei singure perioade din aceste trei sferturi de veac, alit de bogate în evenimente. În romanele dumneavoastră istorice ați înviat din ceața secolelor îndepărtate eroi ca Nicodan Potcoavă și le-ați umărit calea până la Mitrea Coor, care aparține epocii noastre socialiste. Și credem, nădăjdind și vă urăm, că veți depăși mai departe firul alit de ampu colorat al vieții lor, pe un drum ce duce mereu mai sus.

Vă urăm să stați printre noi încă multă vreme. În plină putere și sănătate. Ajutați-ne să putem cunoaște în întregime tot lezaurul moștenit de la literatura română progresistă, spirijinită, prin autoritatea dumneavoastră și cea strădănuță a noastră, care urmărește ca și poporul muncitor român să poată cunoaște cele mai bune tradiții literare ale noastre, ca și noi să putem cunoaște și aprofunda ce înseamnă în adevăr cuvintul mareț: patria noastră comună socialistă.

Mi-aduc aminte de Vasile Brebu, țărani din prmanul dumneavoastră, intitulat „Venea o moară pe

Olui, octombrie 1965.

CUVINT DE MULȚUMIRE MAESTRULUI

rebuie să încep prin a mărturisii că nu mi-a plăcut să scriu. Uneori și astăzi, când trebuie să iau tocul în mână, dintr-un început nău cuprind un fel de teamă care imi stringe inima, după care parcă mi se oprește răsuflarea, iar capul îl simt cum se golește de gânduri și din întreaga ființă înțeleg că nu mai știu nimic, că am uitat totul.

Sint călători din toate straturile sociale, dar cu adevărat acela au fost zugrăvii cu cea dragoste și măiestrie și ne-au rămas nouă la inimă, care pină mai ieri au fost necăjiți și umiliți. Alături de cei mulți, pentru ei cu gindul la vremeurile mai bune, de zori nouă și lumină a bătut și bate inima marelui Mihail Sadoveanu.

Și totuși, astăzi munca mea cea de toate zilele e să leg pe hirtie, prin cuvinte, oamenii ce l-am adus cu gindul din ceața înclinturii și-î îndemn să schimbe vorbe de prieten ori de împotrivire, după cum le este alege și firea și cum l-au statornicit împrejurările: cu înclentul fiecare din acești călători de vis își capătă înfățișarea și gindurile și viața. Viața, care e a lui și numai a lui.

Cer îngăduința maestrului pentru încă două mărturisiri. În toamna adevă Teatrului Național din București o piesă a mea care se intitulă „Delta” și care ulterior, mult „strinsă” s-a jucat sub titlul „Omul din Ceata”. Mihail Sadoveanu, pe atunci membru al Consiliului de lectură al Teatrului Național, și-a găsit vremea să citească printre cei dintii „Delta”. Insemnarea domniei-sale pe marginea de sus a celei dintii pagini, cu prețuire pentru limba și cuprinsul piesei, a însemnat pentru mine și meșterșugul ce aveam să-l îmbrățișez, mai mult decât un simplu înclod, însemna înfrangerea pe un făgăș din care m-am legat cu aspru jurămint că nimeni și nimic să nu mă poată oprii.

Biruința mea asupra acelei stări de sfișiere și gol — de care am pomenit — nu s-a pretrecut așa ușor și nici dintr-odată. Dar cuvintul hotărâtor în această biruință a mea l-au avut rapsodul epusului nostru cu exemplul vieții sale de truditor în ale scrisului, pilă vie de muncă și migală, neostent faur al cuvintului lucrat, pină la marea simplitate a adevărului — adevăr căruia îl slujește de o viață, cu statornicia Ceahlăului celui fără de moarte. Ceahlău al literelor e înșuși, marel nostru contemporan, înclent de mult în istoria umanității, Mihail Sadoveanu.

Maestrul ascultând năcauz acest al meu, mai dintii m-a privit o clipă măsurându-mă din ochi cît trag de greu, apoi a continuat cu vorba lui domoală, nu fără știut-ți zimbet lăuntric.

Aplecat asupra mesei sale de lucru, maestrul țesea în vorbe sorți și înclinturii și mereu alte cărți, aducându-le în paginile lor mlreasma tare a înclinturii, veneau ca șuvoaiele de munte. Natura își dăruiește belșugul în anotimpul toamnei, iar ea se dă odihnei. Mihail Sadoveanu n-a cunoscut an fără rod, nici odihnei nu s-a dat și nici lernei supus n-a fost. Rodul gindurilor, fanteziei și simfiriilor sale n-a conținut și, cu amindouă brațele, a dăruit în toate anotimpurile noi și noi pagini. Odată i-au adunat oamenii cărțile și și-au zis: au trecut peste o sută. Și astăzi, la cei 75 de ani al tinereții sale iar au adunat și au socotit și cu mare sfițău au spus: l-au trecut cărțile de una sută patruzeci.

Fasciștii, mari la crime. — dar pigmei, — au ars cătune, țiguri și orașe și oameni în cuptoare uriașe, — apoi, văzând că gluma se îngroașe, s-au apucat să ardă și idel fasciștii mari la crime, — dar pigmei.

Nagy Istvan

„Prietenii și prietene, întindei minile să vi le string. Binecuvintate aceste zile eroice, în care se pun temellele, unel lumi mai bune! Străduinți și jertfe le închinăm cu bucurie generației ce se ridică. Lumina sufletului nostru va luci în ochii oamenilor de mine, — copiii noștri. Lumina sufletului nostru va luci în apele domestice, în hidrocentralele electrice și uzine, în grădiniile nesfârșite, în ogarele bogate în holde, în așezările civilizate ale muncitorilor acestui pământ al patriei noastre.

Creștințarea mea că acestul popor se cuvin toate laudele dumneavoastră este desăvârșită și absolută. Eu nu sint decit instrumentul durerii lui. Dacă am astăzi o bucurie, n-o am pentru laudele ce aduceți foilor pe care le-am înclent; am bucuria că, exprinzind sufletul acestui popor, am putut ajunge la ceasul desobririi lui!”

„Când l-am sărbătorit pe Eminescu, dănuții și apoi pe truditul și năcăjtitul Ion Creangă de la Humulești, am mulțumit călăuzitorilor Republicii noastre, în numele scriitorilor, că au dat sufletului nostru această satisfacție. Dar nu mulțumim numai pentru aceste sărbătoriri ale înaintașilor noștri. Mulțumim din toată puterea inimii noastre Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și guvernului mai ales pentru ridicarea poporului nostru la înclentarea valorilor lui culturale. Poporul republicii noastre înainteașă grabnic spre cultură; școlile de tot felul umplu țara, numărul știutorilor de carte crește, constința națională și socială de asemenea; de unde Creangă era ieri — autor pentru cercuri restrinse, astăzi poate fi dat poporului în toată plințatea geniului său. Se poate spune țărâmint de astăzi și întregului popor muncitor: „Primește al tău la tine!”

„Puterea tinerețului nu sprostete prin cultură; oastea democrației, oastea păcii, oastea nouă a patriei noastre își sprostete avântul însușindu-și învățămintele generoase ale lui Marx și Engels, Lenin și Stalin.”

Mihail Davidoglu

Focul

Idelle, cu fila arsă, ard. Inșă ca Phoenix mi s-au ridicat, ca Phoenix mi s-a ridicat deodată, ca Phoenix din cenușa-nierbitată, ca Phoenix de pe scrumul fierbintat idelle și omul, laolaltă, mult mai înalți ca flacăra înalță, mult mai înalți decit Ceahlăul care croi căciulă din albastra zare.

AI. Andrițoiu

(Urmare din nr. 42)

Se afirmă pe drept cuvint că slăbiciunea multor lucrări ale literaturii sovietice este subiectul lor nelncegăd, neaprofundat. Recomand cu căldură tinerilor scriitori — și nu numai tinerilor — articolul valoros al lui E. Dobin apărut în nr. 3/1955 al revistei „Novii mir”; acest articol se intitulază „Reliefația în subiect”. Criticul folosește ca moto cuvintele lui L. Tolstoei: „O lucrare artistică trebuie reliefață pentru ca ea să plăcă. A reliefa înseamnă înclentarea și clarificarea în punct de vedere artistic”. Dobin ia o serie de opere ale literaturii clasice — „Dama de pică”, „Cum s-a certat Ivan Ivanovici cu Ivan Nikiforovici”, „O poveste strănie”, „Mumu”, „Liniești”, „Criminalul”, „Zvăpăiața”, „Gerul” — și bazuându-se pe diverse mărturisiri analizază ce prototipuri din viață, ce conflicte reale din viață au dat impuls imaginației autorului.

INSEMNAȚI DESPRE LITERATURĂ

absolut inutile, iar altele sint utile dar nu sint dezvaluite. Autorul n-a știut să și construiască, să și organizeze romanul în jurul eroilor principali: lucrarea sa se desăfoară prea „egal” față de toți, chiar față de personaje de mina zece (în afară de președintele colhozului, un tip foarte interesant, original, armonios. Sici, care nu este prezentat pe prim plan). Și doar bazele ideologice și morale ale romanului se găsesc de cele mai desori în spatele eroilor principali și a relațiilor lor. Cînd citești „Lumină de asupra Lipskului” ai impresia că sarcina autorului consta în a prezenta pur și simplu desfășurarea vieții și nu lupta caracterelor și a pasiunilor, care cloocesc în oameni, astfel ca cititorul să fie atras în această fierbere și să nu mai poată ieși din ea, pină nu-l va elibera autorul.

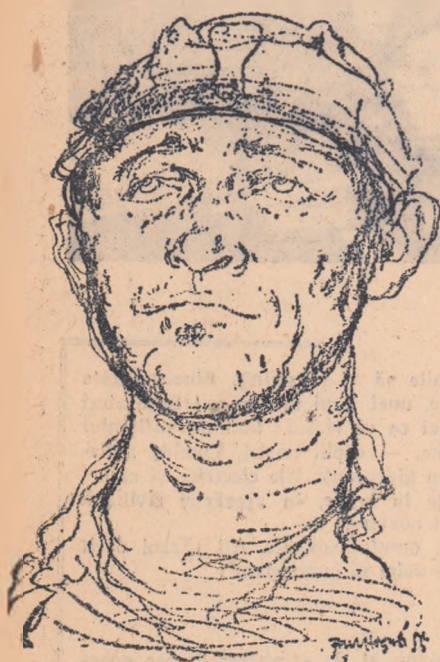
deși ocupau mult loc, nu au propria lor individualitate de idei și sentimente, dacă ne putem exprima astfel. Chipul lui Sici ne este dezvăluit în relațiile lui cu zeci de oameni. Nu putem stîrni interesul cititorului, dacă îl oferim la fiecare 10-20 de pagini o nouă înclintură sau o nouă ciocnire a eroilor cu personaje mereu noi. Romanul istoric al lui F. Pestrak „Ne vom înclinti pe baricade” are multe calități. Aceasta este o operă literară clară și sobră desore lupta din trecut a țăraniilor bielorusi din regiunile apusene ale Bielorusiei împotriva dominației șleahice poloneze. Acest roman are o deosebită însemnătate educativă și instructivă, căci în paginile sale trăiesc numeroase chipuri de oameni din popor, luptători pentru fericirea și libertatea poporului, figuri care se înclintă în mintea cititorului. Prin forma sa, acesta este pe de o parte „un roman-cronică” în măsura în care evenimentele istorice sint expuse succesiv, așa cum s-au pretrecut (aceasta nu exclude, firește, fantezia artistică). Pe de altă parte, acesta este un „roman biografic”, înclent în centrul lui se găsește, ca să spun așa, un erou „liric” central: acest erou nu trebuie ideologizat cu autorul, totuși prin intermediul lui aflăm multe din cele trăite chiar de autor. Aceasta formă are un avantaj față de numeroase alte forme: ea dă autorului libertatea de alegere și selecție a evenimentelor și oamenilor. Dar ea presupune și anumite obligații în cluda libertății aparente a formei; ea nu permite vorbăria goală, ea nu admite, ca și orișicum, acesta este un „roman biografic”. Aici, ca și în oricare alt roman, e interzis să pierzi din clmpul vizual nu numai pe eroul „liric”, dar și pe alți eroi. În afară de aceasta, dacă

A. FADEEV

plu de „trece” inutilă în povestirea lui V. Nekrasov „în orașul natal”. În capitolul al zecelea, eroul povestirii, Nikolai, face cunoștință cu familia Ostrogorski. Autorul creează cu precizie, cu finețe portretele unor oameni extrem de diferiți, care trăiesc în locuința familiei Ostrogorski. În capitolul al unsprezecelea, autorul vine în primul rînd ca Nikolai să se întâlnească cu prietenul său Serghei pentru dezvoltarea unei alitii a romanului, și în al doilea rînd să-l aducă din nou pe Nikolai în locuința familiei Ostrogorski și să dezvolte relațiile lui cu tinăra Valea. Dar lui se pare că nu poate trece direct de la începutul capitolului unsprezecelea la înclintura lui Nikolai cu Serghei și face următoarea „trece”: „Familia Ostrogorski trebuie să primească lemne. Administratorul institutului unde înclintă Valea era un om descurăcăt și cu mult timp înainte de primele zile friguroase, asigură tuturor colaboratorilor lemne bune de stejar. Fusesse stabilit ca lașka să le aducă cu camionul, iar Nikolai și Petka Kovrov să le taie cu fierăstrăul și să le despie.” Lemnele trebuiau să fie aduse la ora patru, dar Nikolai înclintase cu tratamentul medical și ieși din spital la patru și ceva. Pe pod chiar la intrare, se ciocni cu Serghei”. Ce este aici de prisos? Nu trebuie pomenit administratorul institutului, care nu va mai apare niciodată în roman; nu era de fel important nici la ce oră trebuiau aduse lemnele, nici la ce oră a ieșit Nikolai din spital. Acest lucru are deosebită importanță în viață, dar nu are absolut nici o importanță în roman. Nu trebuia subliniat că Nikolai și Petka Kovrov vor tăia lemnele, pentru că mai departe este zugrăvită scena în care ei taie și despie lemnele. Ce era necesar aici? Nu se putea ocoli faptul că familia Ostrogorski i-au fost aduse lemnele pentru că dezvoltarea relațiilor dintre Nikolai și Valea era legată de faptul că ei taie lemne. Este important ca o trăsătură de caracter și ca un amănunt de viață, că lașka, care locuiește în această clădire a adus lemnele, „cu camionul său”. Dar acest lucru nu trebuia menționat de la începutul capitolului, înclent după o pagină și jumătate de text. „Venind la Ostrogorski, Nikolai a găsit toată lumea adunată în jurul unor butuci mari.” Aici era suficient ca autorul să adauge: „...butuci mari pe care lașka li obținuse (sau de care „a făcut rost”) la institutul unde înclintă Valea și le-a adus cu camionul său”. Iar capitolul putea să înceapă după „pe drumul meu, cu următoarea frază: „Pe drum spre Ostrogorski, chiar la intrarea pe pod, Nikolai s-a ciocnit cu Serghei”. — și apoi să se treacă direct la discutația dintre Nikolai și Serghei. Dreptatea ne obligă să spunem că Nekrasov abuzează totuși mai puțin decit alți autori de aceste „trece”, înclent care se repetă insistent la începutul capitolelor, scenelor, episoadelor. Dar ele sint un flagel al prozei noastre. Aceste lipsuri și celelalte citate de mine, în cea ce privește măiestria, înclintăzăzăz unora dănuitor chiar opere valoroase ale prozei noastre. Și acest lucru este deosebit de dăruos, atunci cînd în aceste lucrări sint tratate teme noi importante. De pildă, în revista „Ocliair” din acest an, s-a publicat romanul „Torantul” de A. Pantileev — scriitor, fără îndoială, talentat. Din punctul de vedere al progresului tehnic în industrie, autorul și-a concentrat atenția asupra problemelor centrale ale etapelor actuale de dezvoltare — asupra creării producției pe bande rulante și luptei pentru aplicarea acestor metode. Într-adevăr, noi vom lucra în comunism cu uzine și fabrici automatizate, construite pe bande rulante, specializate și cooperante în cea ce privește producția. Se simte totuși că autorul n-a fost pe deplin conștient de adințimea temei noi, pe care o tratează. Acestul roman îi sint caracteristice toate aspectele lipsurilor artistice analizate mai sus, după părerea mea. Acest roman interesant nu va putea juca rolul pe care-l merita, dacă autorul îl va considera o lucrare finisată. (Din „Literaturnaia Gazeta” nr. 113) (Continuare în nr. viitor)

Trăim în Bicaz

Articol scris pentru „GAZETA LITERARĂ” de MONTAGU SLATER
Desene de PAUL HOGARTH

PAȘCA GAVRIL, frunțea pe șantier

Orasul meu natal este un centru de mine feroase: aici poate simțea cine o născut pentru inginerii mari. În tunel la Bicaz ne-au însoțit doi ingineri tineri, al căror elan și curaj străduci le-am admirat. Chiar aici în inima muntelui, puteam înțelege sensul sentimentului lor, sau al atitudinii lor: „Sintem aici ca să înfruntăm eroismul care pentru noi este plin de farmec”. Era mărtașă sau numai una din cele multe ale construcției socialiste.

Deși în urma deselor mele incursiuni în mine sau tunel m-am familiarizat cu orice dificultate și cunosc bine riscul unui pas greșit făcut pe o traversă lăunecă, totuși — de astădată — mi-am sprijinit piciorul pe extremitatea unei asemenea traversă în apa fel încât prin pierderea echilibrului m-am așezat în situația ca pe neașteptate să mă așez pe o ambele picioare, să-mi fac o impresie despră calitatea apei intr-un tunel românesc. Totul s-a întâmplat ca într-unul din filmele lui Chaplin și vă puteți închipui riscul general străinut de această demonstrație.

Incidental relatat mai sus mi-a amintit de o vizită făcută într-o mină din Scoția, unde, după ce străbătusem o distanță de aproape un kilometru prin apa ce ne trecea de genunchi, m-am așezat ghidului spunându-i: „După câte am înțeles din ceea ce mi-ai spus, era vorba de un tunel uscat?”

— Desigur, mi-a răspuns el, noi le numim ude numai pe acelea unde apă ajunge la subsoluri.”

Sintem în așteptarea exploziilor... Locomotiva se îndreaptă spre ieșire trăgând după ea vagonetele usurate de mizerie. Într-un timp — în imediata noastră apropiere — se produce un zgomot strident. Ce se întâmplase? Unul din capacele tubului cu aer comprimat, care acționează compresorul pneumatic de la suprafața stinții, se

Avansasem îndărunt tunelului aproape doi kilometri, când deodată, n-a trebuit să ne oprim. Se pregăteau noi explozii.

Munca în tunel și aerul dinăuntru înșea cu putere, producând zgomotul unei locomotive care, ajunsă într-o stație terminus, își degajăză aburii din plin.

Muncitorii, împreună cu inginerii și ghizii noștri, dau fuga către locul cu pricina. Unul din muncitorii își scoate haina și acoperă deschizătura proaspăt ivită, un altul cloștește un bețigaș pentru a înlocui capacul sărit. Aerul se rostogolește surdită în ecouri re-

petate de-a lungul tunelului... După puțin se aude detunăturile celor 20 de explozii din vecinătate. Ne aflăm chiar în inima muntelui, nu departe de inima exploziilor. Construcția socialistă se înfăptuiește aici atât în inimile oamenilor, cât și în inima munților. Ceva fixează cu lovituri rezezi și sigure de ciocan, piesa de schimb a tubului de aer comprimat. Dintr-odată se face liniște. Micul incident a luat sfârșit. Tot astfel și exploziile.

Incidentele noastre, care le înregistrasem mai mult ca o senzație decât ca pe un zgomot, își revin și înaintând în mersul nostru ajungem la locurile unde acum citeva minute fusese prăvălită stinca. M-am aplecat și am cutreierat pe jos o bucăciță de piatră ce

Întrearea în tunelul Bicaz

fusese sfărțecă din munte. Am pus-o în buzunar și o voi purta cu mine ca pe-o aducere aminte: „Nu voi uita Bicazul!”

Vorbam mai sus despre hidrocentralele de pe Nil pe care am văzut-o în plină construcție în 1953, puțin timp înainte de a fi terminată. Cred că într-un fel ea poate fi comparată cu cea de la Bicaz, dacă mă refer la porțile lor. Acolo însă lacul exista ca un bun al naturii, pe când aici intervine mina omului pentru a-l crea.

Fabricii noi, gigantice, se ridică de jur-împrejur hidrocentralei, construite de trusturi engleze, americane sau internaționale. Poporul din Uganda le privește cu ochi înțelegători care pară optimiste: „Aceasta e țara noastră! Ce construiască țoți acești străini, aici?” Un lucru însă este sigur, și anume că, nu mult după aceea, în Uganda a izbucnit o mare criză politică, în urma căreia regele Kabaka a fost exilat. Motivul crizei a fost tocmai noua amenințare a capitalului străin, într-o țară care se mai bucura de o umbră de independență, amenințare de care s-a sesizat chiar un Kabaka. Lucrările s-au mai aranjat de atunci, rămân însă să vedem ce se va mai întâmpla de acum încolo, unde o hidrocentrală a generat un eveniment politic de asemenea proporții.

Intorcându-ne de la tunel am fost nevoiți să ne oprim pe șosea din pricina unor explozii ce urmau să se producă în regiunea barajului. În timp ce așteptam, câmpănam în sinea mea, contrastul dintre stăruie de spirit și alta: aici zelul bucurii tuturor, iar acolo, în Africa, suspiciune, temere, ororare.

Când se pune problema folosirii unei forțe electrice, ca și oricare altfel de forță, ceea ce interesează este faptul cui anume va servi ea.

Aici ea aparține poporului.

La început de mi-am amintit aici de mult și nu voi uita Bicazul!

Bicaz, octombrie 1955

Muncitorii

Sărbătorea cărții sovietice

Și în acest an Săptămâna cărții sovietice a arătat de câtă neamurică dragoste și prețuire se bucură în rândurile maselor largi literatură clasică rusă și cea sovietică. Cele 7500 de titluri într-un tiraj de 74 milioane de exemplare, cite au tipărit în cei 11 ani editurile noastre în frunte cu „Cartea Rusă” sint o mărturie impresionantă a vastei răspândiri a creației literare ruse printre cititori, care o caută cu pasiune ca pe un prieten bun și un înțepet povățuitor al lor.

Apariția în Luna Prieteniei Româno-Sovietice a numeroase opere noi ca: „Obolomov” de I. A. Goncarov, volumul al treilea al Operei lui Cehov, „Amintiri dragi” de I. Repin, o nouă ediție din „Mama” de M. Gorki, sau opere ale autorilor sovietici ca romanul „Căderea Parisului” de Ilya Ehrenburg (Opere vol. I), „Epopoea Sevastopolului” de Sergheev-Tenski, „Radicele” de Olga Fors, Monografia critică V. Ermilov despre Nikolai Gogol, cartea lui N. Abalkin „Sistemul lui Stanislavski și Teatrul sovietic”, „Versuri alese” de K. Simonov, interesanta culegere de mărturisiri asupra procesului de creație literară „Despre munca scriitorului”, etc. vin să se adauge la imensul stock de literatură înnoitoare, pe care-l avem până acum în bibliotecă noastră.

În librăriile unde au fost organizate bazele, la standurile care le înfrumusețau pe străzi, în zilele săptămânii cărții sovietice un public imens — rășofa, cumpără și se apropia de cartea sovietică, cu emoția aceluia care a venit să primească un dar de preț. N-am

Concurs de scenarii cinematografice

În urma numeroaselor scrisori ale participanților care solicită prelungirea termenului de predare a manuscrisului concursului organizat de Uniunea scriitorilor din R.P.R. și Centrul de Producție Cinematografică, s-a hotărât ca scenariile pentru filme de scurt metraj, de desen animat și de păpuși, să se primească până la 30 noiembrie 1955, iar scenariile pentru filme de lung metraj, până la 31 martie 1956.

Redacția de scenarii a Centrului de Producție Cinematografică și Comisia de dramaturgie cinematografică din cadrul Uniunii scriitorilor, asigură participanților la concurs consultanțele și îndrumările necesare privind tematica lucrărilor și problemele specifice scenariului cinematografic ca gen literar.

Juriul concursului se compune din scriitorii: acad. G. Călinescu, acad. Camil Petrescu, acad. Mihai Beniuc, acad. George Bogza, Petru Dumitriu, Ov. S. Crohmăliceanu, Mihai Dragomir, Ion Vitner, Valentin Silvestru și regizorii Jean Georgescu și Victor Iliu.

În ajunul celui de al IV-lea Congres al scriitorilor din R.D.G. care va avea loc în curând, Neues Deutschland, organul central al P.S.U.G. publică o serie de articole cu privire la problema măiestriei artistice și a clarității ideologice.

În ultimul articol semnat de Wilhelm Grinus se pun în discuție fezele enunțate de criticul literar Walter Victor după care problemele ideologice nu trebuie să stea în fruntea preocupărilor artistice. Victor pretinde că problema măiestriei artistice trebuie să aibă prioritate și cere ca aceasta să constituie primul punct pe ordinea de zi a Congresului scriitorilor.

Wilhelm Grinus combate energic acest punct de vedere spunând că deocamdată omeniirea nu dispune de mijloace biologice și științifice pentru a fabrica genii și să treacă de la multumească cu dururile naturii. Problema se pune astfel, și anume: Care sint condițiile indispensabile care

putea spune aici care dintre autorii clasici ruși sau dintre scriitorii sovietici a fost mai solicitat, care dintre cărți a sfințit mai mult curiozitatea publicului însetat de a cunoaște încă o lucrare de literatură sau de știință, de a reciti într-o nouă ediție cartea care a rămas nespuse de dragă. Cele șapte zile consacrate omagiului și reconstituirii față de literatura sovietică s-au transformat într-o adevărată și însuflețită sărbătoare de la un capăt la altul al țării.

Este bine să spunem aici că la reușita acestei manifestări, o contribuție importantă a adus Uniunea scriitorilor din R.P.R. care a înțeles să-și intensifice activitatea pentru ca, mai ales în aceste zile, să promoveze și să popularizeze și mai mult, în masele largi literatură sovietică. Astfel, numai în Capitală peste 70 de scriitori au participat la circa 100 de acțiuni în acest sens. În forme variate, ca recenzii, simpozioane, simfonie la cluburi, bibliotecă, colțuri roșii, întreprinderi, în înfruntări cu cititorii și conferințe având ca temă fie aprecierea generală asupra literaturii ruse, fie asupra unei anumite cărți, scriitorii noștri au relevat conținutul bogat al înfățișării vieții sovietice și măiestria cu care sint scrise cărțile în Țara Socialismului.

La bazele deschise în principalele librării din București, Cluj, Tg. Mureș, Iași, Timișoara — Mihai Beniuc, Nagy Istvan, Kovacs György, Ion Istratie și Eugen Jebeleanu au subliniat marea semnificație a literaturii sovietice. La Casa Prieteniei Româno-Sovietice a avut loc o seară de poezie închinată prieteniei româno-sovietice. Cu acest prilej, o seamă de poezi din Capitală au citit versuri originale și traduceri din poezia sovietică. Poetul Dan Deșliu a citit în tălmăcire românească poezia „Leniniștii” de V. Maikovski, iar poeta Veronica Porumbacu poezia origi-

nală „Un om adevărat”. Poetul Victor Tulbure a citit versuri din poezia sa intitulată: „Moșul, iapa, o seară”, Vasili Tiorin și încă o înfăptuire. Poetul Miron Radu Paraschivescu a citit poezia „De la un capăt la altul”, iar poeta Maria Banuș poezia sa intitulată „În munții Georgiei”.

Despre clasicii Nikolai Gogol și Maxim Gorki a vorbit Eusebiu Camilar, iar Horia Deleanu, Vladimir Cavarnali, Suzana Delciu și Lucian Raicu au adus omagiul lor opereii lui M. Gorki.

Despre M. Șolohov, din care s-a tipărit până în prezent 430 de mii de exemplare din cărțile lui „Pe Donul liniștit” și „Pământ destelenit” au vorbit scriitorii Petru Vintilă, Ion Bănuță și Agata Bacovia.

Despre marele poet al revoluției socialiste V. Maikovski, în afara conferințelor ținute de Lev Kasil au mai vorbit: Demostene Botez, Mihai Dragomir, Aurel Martin, Mihail Gavril și Nicolae Stoian. Poetul Tvardovski a fost înfățișat publicului de către Erik Majtenyi, George Dan și Ion Meiloiu. Scriitoarea Lucia Demetrius a prezentat pe auloarea „Secerășului”, Galina Nikolaevna, iar Dumitru Mircea cartea „Strada Mezinului” de Lev Kasil. A. G. Vaida a vorbit despre amplitudul roman al lui Sokolov „Scritel”, iar criticul N. Tertulian a prezentat piesa „Caleașca de aur” a lui Leonid Leonov, a cărei premieră va avea loc pe una din scenele noastre. Fabulistul Sergheii Mihailov a găsit în poezii Virgil Teodorescu un însuflețit vorbitor, iar Lucia Olteanu a prezentat marea carte sovietică „Așa s-a călțit oțelul”.

Tinărul critic S. Damian a conferințat despre romanele lui A. Fadeev, Cezar Drăgoi a vorbit despre poezii Scipapoc, Cella Serghie despre „Calvarul” lui Alexei Tolstoi, Haralamb Zincă despre „Torentul de fier” al lui Serafimovici și poeziile închinată eroinei Zoia Kosmodemianskaia. Ion

Hobană a evocat opera și figura lui A. Gaidar, Ion Bălan a vorbit despre Fedin, Ion Horea despre Konstantin Simonov, Nicolae Tăutu despre Al. Bek. Basmul sovietic a fost prezentat de către Mioara Cremene și Gica Lutes, iar poeta Nina Cassian a vorbit despre doi scriitori mari pentru cei mici, Marșak și Ciukovski.

Măreția literaturii sovietice a fost evocată de N. Moraru, Mihail Novikov, Victor Tulbure, Vladimir Colin, I. Mihăileanu, Șerban Nedelcu, Petre Iosif și I. Boldici. Despre teatrul lui Korneiuciu a conferințat A. Baranga. La sesiunile literare organizate în regiunea București de Uniunea scriitorilor din R.P.R. au citit din poeziile lor, închinată prieteniei româno-sovietice și traduceri din poezia sovietică tinerii poeți Al. Andrișoiu, N. Labis, Doina Sărăjan, G. Tomozei, Emilia Căldărău, Pop Simion, H. Aramă, George Vasile, Elena Dragos, Rusalin Mureșan, Violeta Zamfirescu, Zolta Ovidiu, Mihaela Monoranu, ș.a.

La toate aceste manifestări a participat un public imens, exprimându-și dragostea lui pentru cartea sovietică, pentru învătăturile luminoase pe care le găsește în lectura ei. Ziarele și revistele noastre au publicat numeroase articole scrise de autori ca acad. Zaharia Stancu și alții care au subliniat importanța literaturii ruse și sovietice, ajutorul neprețuit pe care ni-l dă ea în strădania noastră de a ne făuri o viață nouă pe drumul socialismului, înfrățind din marea experiență sovietică.

Înflăcărați admiratori ai cărții sovietice, scriitorii noștri vîrșnici și tineri au stat în aceste zile sărbătorești în primele rânduri ale iubitorilor celei mai înaintate literaturi din lume, literatura sovietică.

Gh. Dinu

OASPEȚI DE PESTE HOTARE

Dr. ROBERT WILDHABER, directorul Muzeului etnografic din Basel (Elveția), redactorul bibliografiei folclorice internaționale a U.N.E.S.C.O.

FRANCESCO FLORA, romancier, membru al Academiei dei Lincei din Roma.

LOUIS DAQUIN, regizor francez de cinematograf.

Desene de ROSS

Caieț internațional

permit ca un talent real să devină un adevărat maestru al scrisului și ce trebuie să facă omeniirea noastră socială pentru a conduce talentele pe această cale?

Respingind teoria cultului genilor susținută de W. Victor, Grinus înțeabă că sint condițiile obiective și subiective pentru desfășurarea celei mai înalte măiestrii artistice de către un mare talent, unde și cum se dezvoltă un autor național. Grinus citează din Goethe („Sancscultism literar”) care afirmă:

„Dacă există în istoria națiunii sale eveniment mare!”

Instalarea puterii muncitorilor și țărănilor pe pământ german și construirea socialismului constituie un astfel de eveniment — spune Grinus.

„Dacă în idelle compatrioților lui, el găsește sentimente glânci, în fațetele lor putere și consecvență”.

Toate acestea se manifestă în lupta partidului împotriva militarismului german și pentru pace — spune Grinus.

„Dacă el însuși este pătruns de spirit național, dacă grație genului lui el se simte capabil să simpatizeze atît cu trecutul, cît și cu prezentul” — spune Goethe mai departe.

A fi legat de marile tradiții ale trecutului și a înainta cu curentul creator al forțelor furtivoare de istorie, nu este aceasta o problemă a poziției ideologice a artistului? — afirmă Grinus.

„Dacă el găsește națunea lui pe o înaltă treaptă a culturii, așa încît propria lui educare și dezvoltare să devină ușoare” — termină Goethe definiția lui.

„Dacă el însuși este pătruns de spirit național, dacă grație genului lui el se simte capabil să simpatizeze atît cu trecutul, cît și cu prezentul” — spune Goethe mai departe.

În concluzie, criticul afirmă că genul autentic nu se poate desfășura decât concentrându-și toată voința pentru atingerea unei înalte trepte ideologice. Talentul înnașcut se vestejește dacă nu se îndreaptă spre vîrful istoriei lumii. Doar se văd adevărați talente mari și demne de înviat care își pierd forța lor creatoare pentru că își închiud ochii în fața vîrșimii și se izolează în atmosfera întemărită a vestejirii sociale. Este înconștabil — termină dr. Grinus — că nu există artă autentică fără măiestrie artistică. Dar, aceasta devine o tautologie fără următoare condiție: fără claritate ideologică, nu există măiestrie artistică.

John Günther, scriitorul american care a publicat volumele „Inside Europe” și „Inside America”, scoate o carte despre un alt continent: „Inside Africa”.

„Scena vie” (The living stage), este titlul unei cărți scrise de Kenneth Macgowan și William Melnitz, conținînd material documentar despre teatrul, de la originea lui și pînă la sfîrșitul sec. al 19-lea. Cartea prezintă o serie de piese, autori dramatici, actori și teatre care au existat în diferite epoci.

Capitole speciale sint consacrate teatrului italian din Renaștere, teatrului englez din timpul Restaurării (sec. 17-lea), celui din Orient și, în sfîrșit, teatrului american din secolul al 19-lea.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii a fost retipărită de Editura Tineretului, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

„Vîntoarea de mamuși” de S. V. Fierovskii, în traducerea lui C. Toiu și R. Climeanu.

bombardament pentru a distruge podul. Astfel a salvat pe izraeliții.”

Mama si-a exprimat indoielile ei că învătătorul ar fi predat lucrurile chiar în acest fel.

„Nu chiar așa — spune felita. Dar dacă țî-șă povesti cum a spus el, nu m-ai crede”.

„Bătrîrul și mară”, ultima carte a lui Ernst Hemingway a fost tradusă în rusește și editată în Uniunea Sovietică.

„Poeziile alese” ale lui Federico Garcia Lorca au apărut la New-York într-o ediție bi-lingvă (engleză-spaniolă) sub îngrijirea fratelui poetului, Francisco Garcia Lorca.

T. M.

Tema prieteniei între popoare în operele scriitorilor sovietici

(Urmare din pag. 1-a)

francez; e l a consacrat pagini minunate pictoriei de talent. Mado, care a făcut parte din rezistență și fratelui ei, aviator, căzut în lupta de la Stalingrad și bătrînul profesor Dumăs, care n-a renunțat la poziția lui științifică, n-a făcut nici un compromis cu teoria rasistă, inumană și obscurantistă, s-a călțit în luptă și a lesit dintr-un lagăr de concentrare fascist, gata să lupte pînă la sfîrșit pentru cauza păcii și a progresului.

Dar scriitorii arată cititorilor că și printre francezi existau oameni gata să înțeleze întesele patriei lor, idealurile democratice, să se pună în slujba fascismului, că între francezi reacțiunea a găsit aderenți și slugi. Scriitorul este necruțător cu aceștia ca și cu dușmanii, deoarece dușmanii fericiți omenului, dușmanii păcii sint deopotrivă de respingători, de orice naționalitate ar fi ei, iar prietenii democrației și ai progresului sîntem simpatizii înflăcărate în orice limbă și-ar rosti chemarea pentru frățîș și prietenie între popoare.

În romanul „Primăvara pe Oder” de E. Kazakevici, în care este prezentată ultima etapă a războiului, nimeni cirea armatei fasciste — există o scenă minunată: în rîndurile armatelor sovietice, care au pătruns în Germania, luptă și un sergent, un simplu om rus, care nu mai are nici casă, nici familie, iar fiica lui iubită a fost dusă în robie; în sufletul lui începe să fiarbă minia războiului; i se pare că fiecare german merită această răzbanare: dar cînd intră într-un sat și vede țărîni nemii, observă că au palmele băitorilor, fețele simple și arse de vînt și înțelege că nu ei sint de vină pentru distrugerea familiilor, casei și satului lui, ci conducătorii fasciști. și minia lui se potolește: în locul dorinței de răzbanare apare un sentiment de milă față de acești oameni, care au trebuit să suporte dominația hitleristă.

Astfel, chiar și în operele consacrate evenimentelor războiului, atît de pustitor și sîngeros, care s-a născut și cu toată fura tocmai asupra Uniunii

Sovietice, scriitorii sovietici au rămas credincioși marilor principii internaționaliste, iar în ultimii ani luctă cu toate forțele lor creatoare împotriva „războiului rece”, pentru interzicerea armei atomice, pentru pace trinitică și prietenie între popoare.

Dar nici nu poate fi altfel într-o țară cu multe naționalități, al cărei regim social și de stat se bazează pe egalitatea și prietenia tuturor popoarelor din cuprinsul ei.

Cînd spunem „literatură sovietică”, nu ne gîndim numai la literatura rusă. Încă acum douăzeci de ani, la primul Congres al scriitorilor sovietici, Maxim Gorki a spus: „Literatură sovietică nu este numai literatura limbii ruse, ea este o literatură unională, și nu trebuie să uităm că în toate republicile socialiste se dezvoltă cu repeziune procesul renășterii literaturii populare muncitorilor la o viață înșă, omenească, la crearea liberă a literaturii noi, la crearea culturii socialiste”.

Nu se poate vorbi de literatura sovietică, dacă alături de nume de scriitori ruși ca: Gorki Șolohov, Fadeev, Gladkov, Maikovski, Ehren-urg, Tihonov, Simonov, Polevoi și alii, nu vom aminti pe dramaturgul ucrainian Korneiuciu, pe poetul lituanian Anastas Vențlov, pe poetul bielorus Anostas Kolas, pe scriitorul leton Viis Lajis, pe estonianul August Iacobson, pe azerbaidjanul Samed Vurgun, pe armeanul Avetik Isakian, precum și pe reprezentanții literaturilor tinerere, care au luat ființă nu de mult: tînăval S. Tok, ciukotul I. Ritšin, iacutul H. Mordinov, ciuvașul I. Ușhai, nu putem însă aminti numele tuturor scriitorilor bine cunoscuți cititorilor sovietici. Vom menționa cîteva cifre concluzive, care ne vor ajuta să dăm o idee exactă despre situația literaturii sovietice multi-naționale: numai în anul 1953 au apărut în limba rusă 419 opere ale scriitorilor diferitelor popoare din U.R.S.S., cu un tiraj de 21,5 milioane exemplare. În același an au apărut în limbile popoarelor frățești peste o mie de opere ale scriitorilor ruși, cu un tiraj de 16 milioane exemplare.

Mentionăm că la cel de al doilea Congres al scriitorilor din Uniunea Sovietică, au luat parte scriitorii aparținînd a 45 de naționalități (fără scriitorii veniți din alte țări).

Prietenia și munca colectivă a tuturor popoarelor din U.R.S.S. este o lege a vieții sovietice. Stră alături și muncesc în Sovietul Suprem, în institute științifice, în universități, în fabrici, pe pămînturile nedestelinate oameni sovietici de diferite naționalități.

Romanul „Înfrîngerea” de A. Fadeev a devenit una din operele cele mai iubite ale literaturii sovietice. În roman este povestită istoria unui detașament de partizani, care a luptat în 1919, în anii războiului civil, în Extremul Orient, împotriva găzilor albe și a intervențiștilor. În centrul romanului se află chipul comandantului, al comunistului Levinson, un om cu o constituție slabă, dar cu spirit puternic, curajos și dirz, însușit de ideile revoluționare, atent la nevoile oamenilor, care nu refuză să se ocupe și de lucruri mai mici, vînzînd lucrurile în perspectivă, gîndindu-se cu înflăcărare la viitor.

Într-un alt roman al său, „Ultimul din Udegher”, Fadeev și-a propus o sarcină mare și nobilă, aceea de a arăta cum renaște la o viață nouă un popor mic, aproape primitiv, care duce o viață nomadă în desururile ținutului Ussuri.

Pînă la revoluție, poporul udeghian a dus o viață mizerabilă, nu a avut putință să-și dezvolte economia și cultura, era sortit pieirii. Puterea sovietică i-a adus renașterea; în ajutorul lui a venit cultura rusă, oamenii sovietici, care au devenit prieteni buni și credincioși ai udeghelor.

Acest roman, conceput pe un plan larg, a rămas neterminat din cauza războiului. Dar înșiși viața a confirmat ideea lui Fadeev: în temelia romanului său. Poporul udeghian nu numai că nu pierde, nu s-a oprit în dezvoltarea lui ci, dimpotrivă, ia parte ca un frate cu drepturi egale la viața multilaterală a marilor țări și popoarelor sovietice. În timpul războiului, mulți udegheni au luptat în

rîndurile armatei sovietice, mulți s-au doborât prin fațetele lor vitejești. Poporul udeghian duce azi o viață creatoare, are școli, literatură proprie, iar scriitorul udeghian D. Kimonko este cunoscut în toată Uniunea Sovietică.

Putem cita multe exemple, care arată caracterul multinational al literaturii sovietice. Nuvela lui Tihon Semuskin „Alteț pleacă în munți” se ocupă de oamenii muncii din îndepărtata Ciukotka. Romanul scriitorului tătar Kavi Nadjmi, „Vînturile primăverii” arată cum creștea și se întărea în anii de pregătire a revoluției prietenia dintre popoarele rus și tătar, cum îi ajutau revoluționarii ruși pe țovarșii lor țătari, cum îi învățau experiența luptei revoluționare. Scriitorul ucrainean Oles Gonciar a înfățișat în trilogia lui poetică „Stegarii” un tablou larg al solidarității între popoare.

Ori, să luăm, de pildă, romanul lui V. Ajaev „Departee de Moscova”. Scriitorul ne povestește despre o mare constituție din Extremul Orient din U.R.S.S., care trebuia executată în trei ani de muncă încordată. Dar războiul a cerut constructorilor să termine lucrarea într-un an, pentru a da industriei și armatei un izvor nou și bogat în petrol. Această sarcină grea este rezolvată de un mare colectiv, cu oameni de diferite naționalități. Alături de directorul Batmanov — organizator inteligent și prietep și educator al maselor — este organizatorul de partid Zalkind, de naționalitate evreu; alături de Kovgov, inginer rus, se află georgianul Beridze, inginer talentat și plin de inițiativă; alături de muncitorii ruși se află un muncitor minorat; uzbecul Umar Mahomed. O cauză colectivă și nobilă în jurul căreia sint strîns uniți oamenii sovietici, este o cauză creatoare, o cauză a păcii. E cauza fectării om sovietic și a fiecărui scriitor. Iată de ce scriitorii sovietici consacra cele mai bune pagini ale cărților lor unor chipuri de eroi pămîntați, pozitivi și iată de ce ideea păcii și a prieteniei sint înfruptate în multe opere ale literaturii sovietice.

T. Trîonova